

DOMOLJUB

Izbain vsak
četrtak. —
Cena na je
K 10 — na
leto. — (Za
Nemčije K
12 —, za
Ameriko in druge tuje države K 14 —.)
— Posamezne številke se prodajajo po
30 vinarjev.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
: V POUK IN ZABAVO :**

Spisi in do-
pisi se pošil-
jajo: Ured-
ništvo „Dome-
ljuba“,
Ljubljana, -
Kopitarjeva
ulica. — Naročnina, reklamacije in us-
tvari pri Upravištva „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Na svoji zemlji svoj gospod.

1. Ne delimo kmetij, ustanovljajmo nove.

Eden izmed glavnih pogojev za obstoj malega naroda je njegova gospodarska neodvisnost. Zato mora biti prva naloga naše države skrbeti za to, da bodo kolikor mogoče vsi državljani gospodarsko toliko trdni in samostojni, da bodo brez velikih težav imeli svoj vsakdanji kruh. Jugoslavija je 80 odstotkov kmetijska država. Prva skrb pametne agrarne politike v Jugoslaviji mora torej biti, da dobi če mogoče vsak, kdor hoče zemljo obdelovati, toliko zemlje, kolikor jo more ali hoče obdelovati, ali vsaj kolikor je rabi, da more preživljati sebe in svojo družino. Pa odkod dobiti zemljo? — Poljedelec ima — recimo — pet sinov; eden je študiral in postal advokat, drugi se je izučil za mizarja, najstarejši pa podeduje po očetu posestvo in se oženi na domu; ostaneta še dva, kam naj se obrneta? Ali naj gresta k večjemu kmetu za hlapca? Ali v mesto v tovarno? Služba pri kmetu težko da bi ju vlekla; delo na polju je težko, hlapec ostane vedno hlapec, ne pride nikamor naprej, ne more si ustanoviti lastnega ognjišča in samostojne družine, prost ni nikoli. V mesto bo šel — v tovarno; osem ur bo delal na dan, ves drugi čas je njegov, nihče mu ne ukazuje, prost je in pa v mestu je, kjer je veselje in življenje. Tako je v mestu vedno več delavcev in vedno več revežev, na kmetih vedno manj delavskih moči, tovarne se polnijo, kmetijsko delo propada, zemlja daje vedno manj.

Če hočemo zajeziti naval kmetijskega ljudstva v mesto, moramo mlajšim kmetijskim stnovom, ki ne podedujejo po starših posestva, dati priliko, da si na svoji zemlji ustanove lastne domove. Če je fant priden in varčen, si bo majhno posestvo, če je na prodaj, morda sam kupil, z ženino soto in s pridnostjo svojih in ženinih rok si bo polagoma opomogel. Če ima oče večje posestvo, mu bo brez škode za kmetijo dal nekaj zemlje, da si ustanovi samostojno kmetijo. Vendar bo vse to le izjema. Nedavno je nekdo v nekem listu (Čas, 1919, št. 12, str. 42 sl.) predlagal, naj se kmetije po očetovi smrti med vse sinove razdele, da ne bo samo najstarejši posestnik in samostojen človek, drugi mlajši pa sužnji kot hlapci in delavci. Proti temu predlogu moramo z vso odločnostjo nastopiti. Prepri-

čani smo, da bi bila ta delitev kmetijskih zemljišč v kratkem času smrt našega poljedelstva. V teku dveh rodov bi iz trdnih kmetij postale kajže in bajte z dvema njivama in z eno kravico. To težko vprašanje bo treba drugače rešiti. Prvič pridejo v poštev veleposestva, ki jih bo država odkupila in jih razdelila med poljedelce. Tu bi morali priti seveda najprej vojni invadili kmetijskega stanu v poštev, ki so zmožni zemljo obdelovati. Drugič: vsi tisti poljedelci, ki so vsled vojske na svoji zemlji trpeli veliko škodo (begunci), domovi, ki so izgubili glavno oporo (očeta ali sina). Tretjič: mlajši sinovi revnejših posestnikov, ki hočejo res sami zemljo obdelovati. Zato naj država odkupi veleposestva, pa le od tistih, ki jih sami ne obdelujejo, od družb, bank, vojnih dobičkarjev in sploh vseh, katerih razlastitev ne škoduje kmetijskim koristim.

Pa še na drug način mora država podpirati okrepitev in povzdigo kmetijskih posestev. Kmet naj dobi brezobrestno posojilo, ko si ustanavlja novo kmetijo. Družbam, bankam in zasebnim spekulantom ne sme biti dovoljeno kupovati kmetijska posestva in jih potem razprodajati. Kadar je zemlja na prodaj, naj ima prednost kmet, ki jo bo sam obdeloval.

2. Izboljšujmo zemljo, obdelujmo jo pametno.

Naša zemlja je rodovitna, rodovitnejša nego n. pr. nemška ali danska, pa v kljub temu je poljedelstvo pri nas na nizki stopinji. V Avstriji smo pred vojsko pridelali na hektarju 15 meterskih stotov pšenice, skoraj 15 meterskih stotov rži, 16 jčomena, 12 ovsa; na Ogrsko-Hrvaškem 13, 12, 14 in 12; na Nemškem pa 23 meterskih stotov pšenice, na Češkem 22, na Danskem 26. Iz tega vidimo, za koliko lahko svoje poljedelstvo izboljšamo. Zato je pa tudi zadnji čas, da nehamo s tistim nezaupanjem do modernega racionalnega (pametnega) obdelovanja zemlje, da nehamo s tistimi udobnimi izgovori: Moj oče je tako delal, pa je bilo dobro, jaz bom tudi. Ne govorimo več, da gospoda in knjige nič ne vedo o zboljšani zemlji; to je usodna zmotja, ki naj je ne bo v nobeni kmetiči hiši več. Čas napreduje, znanost nam odkriva vedno nova sredstva in pripomočke tudi za uspešnejše obdelovanje zemlje. Tudi kmet se mora učiti, pa ne samo pisati in brati in računati; učiti se mora spoznavati zemljo, njene sadeže, umetna gnojila in krmila, poznati mora živinske bolezni in njihovo zdravljenje itd. itd. O vsem tem pa današ-

nja ljudska šola ne more poučiti. — Zato bo treba vso izobrazbo kmetijskega prebivalstva postaviti na novo podlago. Za to nam bo nujno treba ustanoviti različne strokovne šole in sicer: 1. Vsaj v vsakem sodnem okraju naj bo gospodarska šola, za kmetijske fante — bodoče gospodarje, ki so dokončali ljudsko ali ponavljavno šolo. Ta šola mora biti vedno združena z vzornim vrtnom in hlevom, učenci naj se tu uče ne samo iz knjig, ampak tudi z delom na vrtnu, na polju in v hlevu. — 2. Podobno naj bo v vsakem sodnem okraju gospodinjstva šola za deklice, bodoče gospodinjice in matere. Kako malo razumejo pogosto kmetijske gospodinjice o unemnem gospodinjstvu, o postrežbi bolnikov, o kuhi, o vzgoji otrok. Kdo jim bo zameril, saj se niso nikjer učile. In vendar je n. pr. vprašanje, zna li gospodinja pripraviti jedila okusno kuhati, tako silno važno, da včasih odločilno, za obstoj in srečo kmetijskega doma. 3. Poleg teh kmetijskih strokovnih šol bi morali imeti v Sloveniji tudi zadružno šolo. V tej šoli naj bi se izobraževali voditelji naših zadrug, predvsem tajniki. Vsaka zadruga (kmetijska, živinorejska, konstumna društva) bi morala imeti izobraženega tajnika, v manjših krajih bi en tajnik lahko vodil več zadrug. Brez takega strokovnega vodstva zadruga ne morejo shajati. — Vse te šole bi morala vzdrževati država sama, šolanje na teh šolah naj bi učencem povzročalo le prav majhne stroške. Za vzgojo učiteljskih moči na teh šolah naj bi se ustanovila v Ljubljani, v središču Slovenije »Kmetijska višja (ali visoka) šola« za celo Slovenijo ali za celo Jugoslavijo. Za to šolo bi se morale učne moči — vsaj prvič — usposobiti na poljedelskih visokih šolah v inozemstvu.

To so velike in težke naloge, ki čakajo našo državo. Mnoge glavnice bo treba vreči v te naprave, toda obresti, ki jih bodo nosile, bodo bogate. Za to nam jamči naše pridno ljudstvo. To se seveda ne da vse v enem letu izvršiti; zato pa je treba takoj začeti z drugimi lažjimi sredstvi. Prirejati je treba kmetijsko strokovno predavanja, poučne tečaje, razstave in dajati podpore za poučna potovanja v inozemstvo; podpirati in širiti strokovne kmetijske časopise.

3. Delajmo vsi, da si uredimo dom.

Vse to pa bodo izpeljali le, če ljudstvo dvignemo moralno in če mu privzgojimo socialni (družabni) čut. Naše ljudstvo je bilo pred vojsko pridno, skromno, vstrajno

Po vojski se je tudi v tem oziru marsikje poslabšalo. Zlasti po mestih se opaza delomrznost in strašna zapravljivost. Ljudje nočejo za 20 kron na dan več delati. Tem bolj pa se širi zapravljivost in razuzdanost. Naše ljudstvo mora zopet postati pridno, vztrajno, varčno in zmerno. Da, varčnost in zmernost, to je velika postojanka v našem narodnem gospodarstvu. V tem oziru moramo še mnogo popraviti. Nezmernost, pijančevanje, alkoholizem je gotovo naš največji narodni sovražnik. S tem sovražnikom ne smemo nikoli miru skleniti, dokler ga ne prepodimo z naše zemlje. In proti temu sovražniku se morajo v prve vrste postaviti naši voditelji: duhovniki, učitelji, inteligenca.

Drug pogoj, da si zagotovimo gospodarsko in narodno neodvisnost pa je, da ljudstvo socialno vzgojimo. V tem oziru je treba pri nas še vse storiti. Vsak posameznik mora biti prepričan, da dela za-se, ko dela za skupno državno korist. V stari Avstriji je državo vsak goljufal, kdor je mogel, od najvojvode in ministra do zadnjega cestarja; a taka država ne more živeti in ne narodi ž njo. Jugoslavija nam ni tuja, to je naša država, kdor škodi Jugoslaviji škodi sebi. Med ljudstvom je treba poživiti do najvišje stopinje družabno, zlasti društveno življenje, da se bodoljudje polagoma zopet privadili misliti in čutiti, da niso tolpa lačnih volkov, ki komaj čakaja, kdaj bodo požrli drug drugega, temveč, da imajo skupne koristi in cilje, katere morejo doseči le s skupnim moraličnim delom.

Ako ljudstvo ne bo sodelovalo, bo tudi vlada brez moči. Vsi njeni ukrepi in ukazi bodo ostali mrtve črke ter ne bodo niti malce pripomogli k rešitvi vprašanj, ki so za nas življenjskega pomena. Ureditev prehrane, preskrba z obleko, obutvijo itd. so vprašanja, ki se dajo le tedaj rešiti, če bo mogoče opreti vladne naredbe in ukaze na sodelovanje ljudstva. Dokler ni med ljudstvom organizacije, ki bi bila zmožna nositi tisti del vladne oblasti, ki gre po vsej pravici ljudstvu, toliko časa je treba za to uradnika, ki je podrejen centralni oblasti ter je več ali manj birokrat. Če si n. pr. ljudstvo ne zna samo v svoji vasi urediti razmer tako, da bi se živela, ali obleka, ki jo dobe z vladno pomočjo, pravilno in pravično razdelila, potem tudi vlada ne more temu odpomoči, kajti njen urednik je prav tako človek, kot župan ali občinski tajnik, vrhutega pa je navadno tujec, ki ne pozna razmer in ljudi v kraju, kot jih pozna domačin.

Vlada naj ljudstvo, toda vladati more le tako ljudstvo, ki skrbi samo za red in pravico v svoji državi. Edino tedaj, če bo naše ljudstvo to storilo, bomo imeli res demokratično državo, le potem bo naše ljudstvo na svoji zemlji svoj gospod.

Hujškačem in gobe-zdačem.

V zadnjem času so začeli nekateri pristaši liberalne in socialnodemokratske stranke pridno zabavljati čez vero in duhovnike ter slednje sumničiti in obrekovati na drobno in debelo. Zraven seveda ne manjka hujškarij, ki močno diše po boljševištvu. Če si te ljudi po gostilnah in vlakih pogledamo bliže, vidimo največkrat, da niso ravno najodličnejši člani drugih strank, temveč izhaja njihova mrznja do vsega, kar je v zvezi z vero, iz njihovega osebnega življenja, ki se v mnogih stvareh ne strinja z načeli, katera oznanjati je duhovnikova prva dolžnost. In tako je tem ljudem duhovnikova suknja hote ali nehoti nekaj neprijeten spomin, neko zbujanje vesti. To pa je težko prenašati, zato pa lop po duhovniku če je opravičeno ali neopravičeno. Je pač to naravno, da si človek s tem skuša potolažiti svojo jezo in svojo vest. Le opazujte, bodete videli, da je res!

Marsikaterikrat pa vzrok ne tiči v osebni pokvarjenosti, temveč v napačni vzgoji. Mlad človek je rasel samo med ljudmi, kateri o duhovniku skoro načeloma nimajo nikdar dobre besede, in tako nehoti dobi o duhovnikih predsodke, ki niso le neopravičeni, temveč naravnost krivični. Sumniči in hujška kar tako iz navade, če ga pa primeš za besedo, ti pa ne ve odgovora, čemu zabavlja.

»Pa ti hudiči so za vojno posojilo agitirali«, ti zabrusi v obraz kak vojak, ki je prišel iz strelskih jarkov. Morda res, dasi ne vsi. Toda vprašam: povej mi en stan, ki se je pod avstrijsko strahovlado višjim nemškim mogotem na zadnje noge postavil in zaklal: Ne boš. Poglej uradništvo: profesorje, učitelje, davkarje itd., itd. — ali niso ravno tako agitirali ali pa še bolj, — ker so morali če si tako razjarjen in korajzen: Zakaj pa ti nisi vstal iz strelskega jarka, ter se javil svojemu stotniku ter dejal: Pokorno javljam, gospod stotnik, tu imate puško, jaz se za tujo gospodo ne bom več vojskoval. Z Bogom!« »Ker so stale za nami strojne puške in je stotnik imel revolver pri sebi«. Pravil Kaj pa je stalo za duhovniki in uradniki in vsemi, ki so agitirali za vojno posojilo? Ječa in vešala! V Bosni in Hercegovini so pobesili in pomorili 30.000 oseb, mislite, da pri nas niso komaj čakali, da se jim ponudi enaka prilika? Zato počasi, hujškač; ti si se uklonil pred strojno puško, mi v ozadju pa pred vislicami, pa smo »glik«. — »Pa je duhovnik s prižnice bral razne ukaze in zopet ukaze, pametne in še večkrat neumne«, zabavljaš dalje. Pravil če si se ti kaj manj bal, zakaj si pa ubogal te ukaze; pa bi žandarja skozi vrata vrgel, kadar je prišel s komisijoj! Potem bi pa bil zaprt, če ne še kaj več«. »Jaz tudi«, odgovarja duhovnik. Le če si ti zaprt, trpiš ti in tvoja družina, če pa duhovnik, je pa cela župnija brez dušnega pastirstva.

»Pa so s šušteršičem vlekli«. Res je, pa to je bila velika manjšina, in še ti v najboljši veri, da je šušteršičeva politika

najbolj prava. Danes je večina teh uvidela svojo zmoto in jo je popravila. Ali se ti nikdar ne zmotiš? Ali vedno vse prav narediš? Ali tega pa ne vidiš, koliko so ravno duhovniki storili za naše ljudstvo, recimo že samo v narodnem oziru. Kdo pa je vžgal iskro jugoslovanskega ujedinjenja v najširših plasteh slovenskega naroda in kdo jo je ponesel med brate Hrvate in Srbe? Ali ni bil to duhovnik dr. Krek, največji Jugoslovan, kakor so ga nazivali vsi listi. Kdo pa je stal v prvih vrstah v boju za jugoslovansko svobodo? Ali ni bil to duhovnik dr. Korošec, ki je z nevarnostjo svojega življenja v najbolj nevarnih trenutkih stal kot graniten steber proti avstromadžarskem zmaju, ki je bruhal nanj ogenj in žveplo. Kdo pa je z neustrašenostjo tudi cesarju v obraz in najvišjim osebnostim v avstrijski vladi povedal, kaj so naše zahteve, brez ozira na to, da so mu žugali z najhujšim preganjanjem? Ali ni bil to škof dr. A. B. Jeglič? Kdo pa je na Koroškem vedno bil najzvestejši čuvaj slovenske narodnosti? Ali ne tisti, nad katere se je sedaj najbolj razlila nemška divjost — slovenski koroški duhovniki, o katerih mora vsak nestransko človek priznati, da brez njih ne bi bilo več koroških Slovencev.

In tako bi lahko še našteval naprej in naprej v drugih ozirih.

Seveda ta in oni duhovnik ni brez pogrškov, vsak človek je Adamov otrok. Ali si morda ti brez napak? Kadar pa boš ti in tvoj stan brez pogrškov, takrat pa utrgaj prvo skalo od hriba in jo vrzi na duhovnika in njegov stan. Dotlej pa bodi pošten in ne delaj krivic!

Trezna Jugoslavija.

Pa sedaj, žal, še ni trezna: pijančevanje se nadaljuje, dasi ne v toliki meri kot preje, a vedno še precej krepko, vse v čast in slavo jugoslovanske svobode. Zdi se pa vendar, da je »Sveta vojska«, ki je bila pod avstrijskim gospodstvom »klic vpijočega v puščavi«, našla zdaj toliko odmeva v javnosti in pri oblasteh, da se bodo kmalu pokazale dobre in korenite posledice.

V zadnjem času že po taboru »Svete vojske« se je vršil v Ljubljani sestanek vseh prijateljev treznosti. Sklicala ga je »Sveta vojska«. Že tu se je čutil velik razloček med avstrijsko in jugoslovansko vlado. Prejšnja vlada je le z viška doh gledala ves ta boj »Svete vojske« ter semtertja vrgla kakšno puhlo obljubo brez resne volje, da se tudi izpolni, naša vlada se je pa sama po štirih poverjenikih, med temi po samem predsedniku slovenske vlade udeležila tega sestanka ter s tem pokazala, da stvar vzame silno resno.

Namen sestanka je bil dvojen: 1. kako izvesti treznostno organizacijo, 2. kako delo »tabora« Svete vojske nadaljevati. Predsednik poroča, kaj se je že storilo od tabora dalje. Najprej in sicer takoj tretji dan po taboru smo vzdignili na noge hrvatsko »Sveto vojsko« v Zagrebu. Med tem pa smo že izvedeli, da je hrvatska vlada vzela protialkoholno organizacijo pod svoje okrilje in ji zagotovila pokritje njenih

izdatkov. Nasproti pa je iz Belgrada od velike srbske lože »Trezvenost« došel 27. januarja »Sveti vojski« poziv in povabilo, da se združimo v borbi za treznost jugoslovanskega naroda, kar se bo seveda zgodilo.

»Sveta vojska« je dalje vložila več vlog na naše oblasti, med drugimi zlasti: 1. Višjemu šolskemu svetu, da naj se pouk o alkoholizmu, zaukazan že prej po šolah na Kranjskem, predpiše za celo slovensko ozemlje. Višji šolski svet se je tej prošnji rad odzval ter bo izšel v kratkem nov tozadevni ukaz vsem šolam po Slovenskem. 2. Deželni vladi, da naj bi skrbela, da se njene odredbe glede omejitve pijančevanja po deželi točneje izvršujejo. Dočim se namreč v Ljubljani policijska ura precej dobro drži, prihajajo z dežele pritožbe, da se tam za vladne odredbe prav malo zmenijo, da ponekod pijejo in plešejo cele noči iz se iz vladnih naredb norčujejo. — Razgovor je tudi prišel na protestni shod gostilničarjev. Na tem shodu so gostilničarji povedali nekaj pametnih; med drugimi zlasti to, da naj se ne kaznuje samo gostilničar, ki predpiše prestopi, marveč pijanec sam naj bo kazniv! Dalje so se gostilničarji upravičeno pritoževali, da je pijanosti mnogo kriva prosta prodaja žganja po kmetih. Te proste prodaje pa je kriva prosta kuha žganja. Res pa je tudi, da je število gostiln nad vse mere preveliko. Če je n. pr. v mestecu z 2000 prebivalci celih 33 gostiln, ko bi jih za resnično potrebo gotovo zadostovalo pet, šest, k večjemu 10, se iz tega jasno vidi, da nas je bivša Avstrija s to vrsto socialne oskrbe prebogato obdarila. Zato bo treba v tem oziru v naši mladi državi temeljite presnove. Gostilne ne smejo biti kraji brezmernega popivanja, ampak naj res služijo svojemu prvotnemu in pravemu namenu: postreči hrane in okrepčila potrebnim. Potem bo gostilničarski stan res koristen in spoštovan. Predvsem pa je treba omejiti žganje in žganjekuho. 13.000 žganjskih kotlov je kranjska posebnost, pa tudi kranjska — sramota. Po drugih deželah tega ni v toliki meri. Naša vlada tej zlobi sadja ne sme roke držati!

Predsednik deželne vlade obljubi, da se vlada od svoje strani storila, kar ji bo mogoče, da se bodo njene odredbe tudi po deželi izpolnjevale, da se pa ne sme vse samo od vlade zahtevati. Niti orožniki ne morejo vsemu kaj. Ljudstvo samo mora skrbeti za red! Organizirani protialkoholiki po posameznih krajih so poklicani paziti, da se tozadevne vladne odredbe izpolnjujejo.

Končno se je nasvetovalo, naj vsaka stranka sama zase osnuje protialkoholno organizacijo, izvolil pa naj bi se skupen osrednji odbor 15 članov, ki bi ves boj zoper alkohol enotno urejal. Ta odbor je bil takoj na sestanku izvoljen.

Tedenske novice.

Jugoslavija.

1. Prestolonaslednik Aleksander je dopel v Pariz.

2. j Skupne meje Jugoslavije in Češke. V Parizu se je sestavil osemčlanski odesk nekaterih ententinih držav, ki naj proučuje, kako bi se ustvarila med Čehoslovaško državo in Jugoslavijo skupna meja. Čehi tudi zahtevajo, da postaneta Trst in Reka mednarodna.

3. j Na Hrvatskem vedno bolj vre. Dne 6. februarja se je vršil v Zagrebu delavski shod, kjer so delavci zahtevali osemurni delavnik in izpolnitev še drugih zahtev. Shod se je nato razvil v spreved, v katerem so prevladovali boljšeвики, ki so glasno dajali duška svojim protidržavnim nazorom.

4. j Hujskanje po Hrvatskem. Na Hrvatskem obstoja kmetijska stranka, ki jo vodi neki Radić. Stranka se ne briga toliko za prospek kmetijstva, kot za politiko. In politika Radićeva je ta, da hujska kmete proti Srbom in proti državi. Nam se zdi to danes ne samo neumno, ampak naravnost usodepolno. Na severu nam grozi Nemec, na zahodu Italijan. edina rešitev je — če je sploh še kakšna — najožja zveza s Srbi. Prva stvar je danes edinstvo in sloga, potem ne pride dolgo nič in šele potem se bomo kregali o tem, kar hoče Radić.

5. j Manifestacijski shod v Prevaljah na Koroškem se vrši dne 16. svečana v nedeljo ob 10. uri dopoldne za celo Nežiško dolino. Protestiralo se bo proti grabežljivim Nemcem Italijanom in Madžarom, ki nam hočejo odtrgati dele slovenskega ozemlja. Na shodu govorijo govorniki vseh strank. Zavedni Slovenci in Slovenke pridite na ta pomemben shod od blizu in od daleč, da se posovorimo in poučimo o važnih stvareh v uri, ko se odločuje usoda narodov na mirovni konferenci. Narodni svet v Prevaljah.

6. j Napad na Radgono. Nemške bolševiške tolpe so napadle Radgono. Jugoslovanske čete so napad odbile. Severna meja stoji trdno.

7. j Skesani Nemci. Po ponesrečenem napadu nemških tolp na Radgono so prišli Radgončani k generalu Maistru, da obžalujejo krvave dogodke in izjavijo, da se Radgončani boj niso udeleževali. Generala Maistra pa prosijo varstva in zaščite. Obenem so poslali na graško vlado prošnjo, naj razoroži nemške tolpe.

8. j Jugoslovanski dijaki morajo z Dunaja. Po dunajskih odredbah morajo vsled mariborskih dogodkov vsi jugoslovanski dijaki Dunaj zapustiti.

9. j Klin s klinom. Ker je graška vlada omejila osebno svobodo devetim Jugoslovanom v Gradcu in jih na zahtevo slovenske vlade ni hotela izpustiti, je deželna vlada za Slovenijo tudi dala zapreti devet ljubljanskih Nemcev pod istimi pogoji, kot so zaprti naši ljudje v Gradcu.

10. j Hujskaško gnezdo. Mariborski Nemci so imeli svoje hujskaško gnezdo proti državi v učitelstvu na mariborskem učiteljskišču. Zato je vlada vse profesorje in učitelje na ženskem učiteljskišču odstavila in nastavila namesto njih slovenske.

11. j Premirje na Štajerskem. Med Nemci in Slovenci na Štajerskem se je sklenilo premirje. Določila se je demarkacijska črta, katero ne sme prestopiti niti naše ni-

ti nemško vojaštvo. Radgona, Cimurek in Spilje leže onstran demarkacijske črte.

12. j Ameriška komisija na Koroškem je dovršila svoje delo. Zaključki v tej uri, ko to pišemo, še niso znani.

13. j Bratci Italijani se dogovarjajo z Mažari radi skupnega postopanja na mirovni konferenci z namenom, da Jugoslavijo kolikor mogoče pritisnejo ob steno.

14. j Jugoslovanski delegati so mirovne mu posvetu izročili spomenico, ki vsebuje zahteve Jugoslovancev. V spomenici zahtevajo, da se združi v državo Srbov, Hrvatov n Slovencev 1. cela Dalmacija, 2. cela Istra, 3. Trst in 4. cela slovenska Goriska z Gorico.

15. j Če je le res? Privatna poročila prihajajo, da Lah i v Logatcu in v Postojni »pokajo« in da se mislijo umakniti za tisto črto, katero jim je ponujala svoj čas Avstrija. Če bo res tako, bi bila Kranjska prosta laške komande.

16. j Protestni shodi. Po celi Jugoslaviji se prirejajo protestni shodi proti italijanskim nasilstvom.

17. j Josip Pogačnik — poslanik. Dosedanji predsednik deželne vlade za Slovenijo, bivši deželni in državni poslanec Josip Pogačnik iz Podnarta, je imenovan za poslanika države SHS na Dunaju.

18. j Skrb za siročad v Jugoslaviji je prevzel ministrski podpredsednik dr. Korošec.

19. j Prehrana Slovenije. Član ameriškanske prehranjevalne komisije je došel v Maribor ter obljubil, da se nakaže za Maribor večja množina živeža.

20. j Naša vlada za ujetnike na Italijanskem. Slovenska vlada je poslala notranjemu ministru v Belgrad brzojavko, naj ministrstvo poizve, kje je naših 30.000 ujetnikov, ki so se koncem vojske izročili Italijanom in kako se jim godi.

21. j Češki jezik na Hrvatskem. Na Hrvatskem se bodo morali dijači na srednjih šolah učiti češkega jezika.

Iz zasedenega ozemlja.

22. j z Dr. Brece'j izpuščen iz zapora. Svoj čas so Italijani brez vzroka zaprli slovenskega goriškega zdravnika dr. Breclja in ga hudo mučili. Preiskava je dognala, da je nedolžen in sedaj so ga izpustili. Kdo ga bo pa odškodoval za njegove dušne in telesne muke?

23. j Odločni škof. Italijanski podadmiral na Jadranskem morju je poslal škofu dr. Mahničju na Krku pismo, v katerem zahteva, naj mu pošlje seznamek onih cerkva, kjer se sme brati sv. maša v slovenskem jeziku, in da naj nastavi v Malem Lošinju namesto hrvatskega duhovnika laškega. Nato mu je škof odgovoril, da mu zahtevanega seznama ne bo poslal, ker je v verskem oziru podložen samo rimski stolici, pa nikomur drugemu, hrvatski duhovnik bo ostal na svojem mestu, ker ni ničesar zakrivil; dalje se mu pritožuje, da so italijanski vojaki zaprli in grdo ravnali z drugimi duhovniki, in zahteva zato zadoščenja, in koncem pisma pravi: Nam za sedaj ne ostane drugega kot trpeti in molčati. Toda prej ali slej pride čas, ko bo svet zvedel, kaj se godi in koliko se trpi.

24. j Odločni župani. Vipavska županska zveza je predložila italijanskemu gubernar-

torju v Trstu spomenico, kjer izvaja, da je odredba glede italijanskega poslovnega jezika v občinskih uradih neizvedljiva.

z Nasilni italijanski vojaki. Italijanski vojaki v zasedenih krajih kradejo na deželo in na drobnov. V Podmelcu so kradli kmetu koštruna. Ko je kmet hotel to ubraniti, so streljali nanj. V Logu so nekemu kmetu ukradli slanino, krompir in 2000 K denarja. Na Temeljanah so hoteli oropati in posiliti neko dekle, ubranil jo je neki mimoidoči kmet.

z Italijanska strahovlada. V Šibeniku so ječe polne naših ljudi, Zaprti nimajo ne zraka, ne svetlobe. Naši ubogi ljudje so brez ležišča in brez odej noč in dan. Narodni odbor je protestiral proti temu nečloveškemu postopanju. Toda zaprtim se godi še slabše, ne pa da bi se jim položaj izboljšal, ker so okna ozka in je ječa zadelana z deskami. Računa se, da je skozi te ječe šlo najmanj 300 naših ljudi.

z Strahovlada. Italijani zapirajo naše ljudi za vsako malenkost, n. pr. če dobijo pri njih žigosani denar ali slovenske časopise. — Na Krasu uničujejo mlade gozdne nasade in so med Zagorjem in Knežakom posekali že vsa drevesa. — Revidenta južne železnice Jos. Obada so zaprli za 48 ur v ozko stranišče, ki je imelo razbita okna. Po 48 urah ga je našla njegova soproga napol mrtvega.

z »Goriški Slovenec«. V Gorici izdaja italijanska vlada slovenski list z zgorajšnjim naslovom. Pisan je v slabi slovenščini in opravlja isto delo kot svoj čas nemškutarski »Štajerc« v Ptuj.

Domače novice.

d Slovenska Ljudska Stranka je imela preteklo nedeljo shode v Domžalah, v Preski, v Predoslju, na Ježici, v Kranjski gori, na Dobrovi in v Štangi. Ljudstvo povsod dobro umeva, da je edina prava kmetijska stranka, ki se v resnici poteguje za kmetijske koristi, le Slovenska Ljudska Stranka. Zato bo tudi v pokrajinsko večje poslala zastopnike, ki so jih izvolili kmetje sami, medtem ko je liberalna stranka kot gosposka stranka imenovala skoro same doktorje. Za stranko pač ni dovolj, da nosi samo ime demokratska stranka.

d V Nevljah pri Kamniku se vrši v nedeljo, dne 16. svečana popoldne ob 3. uri v prostorih ljudske šole shod »Slov. ljudske stranke«. Somišljeniki in somišljenice udeležite se ga v obilnem številu!

d »Slovenka«. Uprava »Slovenke« je poslala mnogo izvodov prve številke tega lista na ogled. Nujno prosimo, da vse one, ki so dobile prvo številko, pa se ne mislijo naročiti, vrnejo, ker imamo z listom ogromne stroške. Naj zapišejo na ovitek: Nazaj, ne sprejemam in tako brez znamke vržejo v pošto nabiralnik.

d 99 milijonov kron bankovcev kroži samo po Ljubljani. Tako so pokazali zaključki izvršenega žigosanja. Na vsako osebo pride 2000 kron. Kdo bi si mislil, da so Ljubljanci tako »bogati«.

d Stanovanjska beda. Po Ljubljani je pomanjkanje stanovanj tako neznosno, da se tudi za najboljši denar ne dobi nobena luknja. Mestni magistrat je sedaj odpovedal stanovanja vsem onim, ki v Ljubljani nimajo ne posla ne domovinstva.

d Vojaški nabori letnikov 1895—1899 se vrše zelo ugodno in je odziv veliko večji, kot se je pričakovalo.

d Proti nepotrebnim gostilnam. Protialkoholna zveza »Sveta vojska« je vložila deželni vladi spomenico, naj se ne dovoli nobena nova gostilniška koncesija in porabi vsaka prilika za odvzetev nepotrebnih koncesij. Spomenico je deželna vlada vzela na znanje.

d Ljubljanska zvonarna v slovenskih rokah. Samassa, dosedanji lastnik livarne zvonov v Ljubljani, je prodal podjetje Jadranski banki.

d Krčmarski shod. Krčmarji so imeli v Ljubljani protesten shod proti vladnim odredbam proti pijančevanju. Krčmarji pravijo, da je ogrožen krčmarski stan. Mi pa pravimo, da je bolje, če je ogroženo par sto ljudi, ki lahko drugod najdejo svoje delo, kakor pa cel narod v telesnem in dušnem oziru.

d Za begunce. V Ljubljani in drugod v našem ozemlju se nahaja dokaj beguncev iz po Italijanih okupiranega ozemlja, kateri se želijo vrniti v okupirano ozemlje. Italijanski guverner v Trstu je naprosil deželno vlado za Slovenijo, da mu do dne 10. t. m. pripravi spiske teh oseb, da se potem morejo izposlovati dovoljenja za vrnitev. Begunci, ki se želijo vrniti v okupirano ozemlje, naj se torej najkasneje do 9. t. m. javijo pisмено na posredovalni urad za begunce v Ljubljani, ki bo dotične imenike dostavil italijanski deželni vladi v Trstu. Imenom naj bo v priglasnicah pridan tudi stan in prejšnje bivališče in tudi sedanje bivališče in pa kam je kdo pristojen. Če mogoče, je priložiti tudi tozadevne dokumente.

d Jugoslovanska moda. Krojaški mojster Potočnik iz Ljubljane odpotuje v Švico in Francosko, da prouči tam modo in potem uredi jugoslovansko modo za moške in ženske. Mi bi želeli, da ta moda ne bi bila preveč francoska.

d Državna posredovalnica za delo. V preteklem tednu (od 3. jan. do 9. febr. 1919) je iskalo delo 161 moških in 144 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 57 moških in 53 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 61. Od 1. januarja 1919 do 9. februarja 1919 je iskalo delo 1644 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 645 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 133. Delo iščejo pisarniške moči (316), trgovski uslužbenci (155), tovarniški delavci, kovinarji, sluga za urade in trgovine, peki, mlinarji, mesarji, zidarji, tesarji, služkinje, čevljarji, krojači. V delo pa sprejme posredovalnica rudarje (103), služkinje, cestne delavce, zidarje, kolporterje, delavce za tovarne, za čevlje, šivilje, krojače in prodajalke.

d Petindvajsetletnico svojega poklica praznuje te dni strojnik, ki tiska tudi že 25 let »Domoljuba« g. France P o ž e n e l. Jubilej njegovega poklica je tudi jubilej, da tiska 25 let »Domoljuba« in »Slovenca«. Vrlemu somišljeniku in sotrudniku iskreno čestitamo in mu kličemo: Še mnogo let!

d Pozdravi. Slovenski planinski polk, 9. stotnija: Trdno stoječi fantje pošiljajo vsem slovenskim dekletom, prijateljem in

znancem ter čitateljem »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« iz koroškega bojišča srčne pozdrave: Nadporočnik Peterlin Maks, četovodja Hafner Franc, desetnik Kveder Viktor, Brenčič Jože, Vrankar Iv., Lavrin Jože, Šilar Anton, Mikelj Jože, Češarek Jože, Istinič Jože, Pelikon Franc, Stare Anton, Senica Ignac, Levc Franc, Anton Vrečar, Černič Lado, Slapar Martin, Polajnar Franc, Bricelj Leopold, Borštner Leopold, Bogataj Ivan, Tratar Alojzij, Aržin Alojzij.

d Umria je 5. februarja zvečer v Tržišču, na Dol. mati g. župnika Vidmarja, Marija Vidmar, v 62. letu starosti. Naj v miru počiva.

d Kdo kaj ve? Pod tem naslovom smo že priobčili brezplačno nešteto vprašanj po pogrešanih vojaki in veliko jih še leži v urednikovem predalu. Preden pa zopet začnemo s priobčevanjem, bi vendar radi vedeli, če ti naši oglasi kaj pomagajo. Zato prosimo vse tiste, ki so tem potom dosegli kakšen uspeh, naj nam javijo. Če je res kaj uspeha, bomo še dalje radi na uslugo svojim naročnikom, če pa ni nobenih uspehov, je pa res škoda prostora.

d Samomor. Dne 6. februarja zvečer se je v lastnem stanovanju v Ljubljani obesil Ivan Štele, ki je bil v Šusteršičevi dobi dolgo časa v uredništvu »Slovenca«. Bil je eden najzvestejših pristašev dr. Šusteršiča, a polom te nezdrave politike in pa tudi menda denarne stiske so ga gnale do obupa. Že nekaj časa je bila pri njem opaziti živčna prenapetost in zmedenost.

d Zopet smrtna nesreča z orožjem. soboto popoldne sta se v stanovanju na Rimski cesti št. 9 v Ljubljani dva dijaka igrala z napolnjenim samokresom. Pri tem se je samokres sprožil in je kroglja zadel v glavo 16letnega dijaka Hinka Kočovana, ki je bil takoj mrtev. Po toliko smrtnih nesrečah se ljudje še ne soametujejo. Proč z orožjem, posebno pri mladini!

d Grozovit umor in rop. 26. januarja je tolpa roparjev udrla v hišo posestnika Matek Ivana, ki stoji na samotni, ter s samokresom usmrtila Mateka, njegovo ženo Terezo in služkinjo, katere ime nam ni znano. Pri umoru ni zadostoval samokres, marveč so roparji žrtve tudi z noži razmesarili. Po zločinu je tolpa oropala stanovanje ter pobrala več tisoč kron denarja in jo odkurila. Kdo so ti tolovaji, ne ve nihče, pač pa je bližnji sosed videl istega dne pet moških oseb, ki so šle proti omenjeni hiši. Zločin so vsled velikega snega opazili šele čez tri dni, in sicer otroci, ki so šli po vodo in so ob tem odkrili izvršeni zločin ter ga takoj sporočili sosedom. Orožništvo zasleduje zločince.

d Kdo izmed vrnivših se ujetnikov iz Rusije ve kaj v Francu Škantar, ki je bil ujet dne 30. marca 1915, pisal je nazadnje 25. decembra 1917. Zadnji čas je bivali Permska gubernija Sadrinsk Act Prenkova Rusija. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči proti povrnitvi stroškov njegovi ženi Jeri Škantar, pošta Srednja vas 31, Bohinjska Bistrica.

d Izgubljeno. Na sv. Blaža dan sem izgubil na poti od Lukovice do Prapred črno listnico z nad 1200 kronami denarja. Pošten najditelj se prosi, da mi proti na-

gradi denar vrne. Janez Klopčič, Pogled 5, pošta Moravče.

Izgnubljeno Dne 8. t. m. med pol 7. in 7. uro zvečer mi je v veliki gneči pri izstopu iz električne železnice med postajališčema kavarna »Europa« in »Bavarski dvore« neki vojak iztrgal črn muš iz Sknuks-krzna. Najditelj se prosi proti nagradi 100 K, naj ga odda pri uradništvu tega lista.

Iz naših društev.

Šmartno pri Litiiji. Na svečnico 2. februarja je imelo Slov. katol. izobr. društvo po daljšem času redni občni zbor. Obilna udeležba nad 200 članov pričča, da ima naše ljudstvo smisel za izobrazbo in pošteno razvedrilo. Tudi knjižnica se je na novo uredila in postuje vsako nedeljo po deseti sv. maši. Pripravljala se igra »Domen«.

Št. Jakobsko prosvetno društvo v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 16. svečana t. l. ob 7. uri zvečer krasno burko v III. dejanjih »Pri belem konjičku«. — Ponovi jo v torek, 19. in v petek, 21. svečana obkraj ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Vabljeni so vsi prijatelji iz bližnje okolice. Nasvidenje v Ljudskem domu!

Prostovoljno gasilno društvo v Godešiču pri škofji Loki priredi v Ratečah ljudsko igro »Deseti brate«. Igralo se bo dvakrat, 16. in 23. t. m., vsakokrat ob 3. popoldne.

Izobraževalno društvo v Preddvoru pri Kranju priredi dne 16. in 23. t. m. po popoldanski službi božji predstavi: »V Ljubljano jo damo« in »Moč uniforme«. Obe igri sta zelo smešni in obetata, ker se fantje in dekleta pridno uče, veliko zabave. Kdor se hoče enkrat od srca nasmejati, naj se potruji eno ali drugo imenovano nedeljo v Preddvor. Za par kronic vstopnine mu ne bo žal. Vsem okoličanom na veselje svidenje! — Odbor.

Št. Jakob ob Savi. Katol. slov. izobraževalno društvo vabi najljudneje vse svoje prijatelje k prireditvi, ki jo priredi v nedeljo, dne 16. svečana v društveni dvorani ob 3. uri popoldne. Sporedi: Petje, deklamacija ter zgodovinska igra »Junške Blejke«. Prav srčno ste vsi povabljeni za to, kakor tudi prihodnjo nedeljo, ko se igra ponovi.

Drugod po svetu.

Premirje med Čehi in Poljaki radi soprnih ozemelj je bilo sklenjeno 31. januarja. Mednarodna komisija bo določila, čigava bodo ta ozemlja.

Aretirani car. Danes najnevarnejša služba je biti vladar. Sedaj je zopet nemu izpodletelo. Bulgarskega carja Ferdinanda so aretirali in ga postavijo pred vojno sodišče, ker je pahnil Bulgarijo v nesrečno vojsko.

Načrt za občinski volilni red v Nemški Avstriji določa: 1. Občine z manj kot 2000 prebivalcev bodo vpeljale splošno, enako in tajno volilno pravico. Deželni zbor določa, ali obvelja za nje proporc (določitev števila občinskih po razmerju glasov posameznih strank) ali ne. Vpeljejo na novo tudi stalne revizorje za občinsko upravo. 2. Občine, ki imajo nad dva tisoč prebivalcev, bodo imele skoro gotovo proporc; sicer pa določa o volilnem redu občin z lastnim statutom konstituenta. 3. Dunaj dobi svoj volilni red. 4. O volilnem redu v kmetijskih občinah odločajo le poslanci, voljeni v kmetijskih volilnih okrajih.

Spojitvev Nemške Avstrije z Nemčijo. Avstrijska in nemška vlada zelo delata na to, da bi se obe državi spojile v eno in

se bodo kmalu začela tozadevna pogajanja. S tem bo Avstrija popolnoma prenehala. Seveda pa je vprašanje, če bo ententa s tem zadovoljna, ker bi se na ta način Nemčija zopet preveč ukrepila.

Cesarske gradove na Dunaju so oddali kot zasebna stanovanja.

Bivše cesar Karel se bo moral menda iz Avstrije izseliti. Šel bo v Italijo.

Dopisi.

Blagovica. Malokdaj je kaj slišati iz Blagovice, ali sedaj smo pa tudi mi nekaj napredovali; imamo namreč prav dober pevski zbor, obstoječ iz 12 fantov in 7 deklet, pod vodstvom g. pevovodja Stefana Gril. V kratkem tudi mislijo prirediti igro v našem lepem domu, ki smo sedaj v vojnem času večinoma počivali. Sedaj je tu od nas tudi precej fantov odrašlo v vojaško službovanje in z njimi je odšel tudi Ivan Pustotnik, sin župana Fr. Pustotnika kot navdušen vojak za Jugoslavijo.

V Žireh se je vršil v nedeljo, 26. jan., izborni obiskani shod S. L. S. Shod je soglasno protestiral proti okupaciji Italijanov in zločinskim vpadom Nemcev na Koroskem ter zahteval, da ne pride niti ena slovenska rodina pod nemško ali italijansko oblast. Shod je dalje izrekel svojo globoko vdanost in hvaležnost knezoškofu A. B. Jegliču. Ustanovil se je krajevni odbor S. L. S. in izvolil za odposlanca-namestnika v pokrajinsko veče posestnik Ivan Seljak iz Stare vasi pri Žireh.

Iz Smlednika. Igra, katero je priredilo izobraževalno društvo v Smledniku preteklo nedeljo, je povsem povoljno izpadla. Dvorana je bila prenapolnjena gledalcev, dokaz, da se tudi ljudje na deželi — želeč si izobrazbe — kar najbolj zanimajo za predstave. Nasprotno se pa tudi igralci trudijo občinstvo vsestransko zadovoljiti. Izvrstno nastopa tudi pevski zbor. Umesno bi pa bilo opozoriti na par nedostatkov, kateri se pri igrah ponovno dogajajo; vse premalo se ozira namreč na red. Da nored in tem podobne neprilike zelo slabo vplivajo na gledalce, je pač vsakomur jasno. Temu je treba vsekakor odnemočiti Določilo naj se reditelji, ki bodo skrbeli za red, za kar im bo občinstvo gotovo hvaležno. — Več gledalcev.

Strazišče pri Kranju. Dne 19. januarja t. l. se je vršil v tukajšnji novi šoli shod Jugoslovanske demokratske (liberalne) stranke, za katero je pri zadnjih volitvah iz cele občine bilo oddanih 17 glasov. Glede shoda večina ni vedela, za kaj gre. Ustno se je namreč na shod vabilo: »Gre za Jugoslavijo, za pravice, kdor se podpiše, bo smel tudi voliti« itd. Na enakih se niso vabili samo somišljenki J. D. S., ampak splošno »Slovinci, Slovenke«. Seve, da taki izrazi sedaj vlečejo. V resnici pa ni šlo ne za Jugoslavijo, ne za pravice, ne za prehrano, nač na edino le za liberalno stranko. Mnogi niso vedeli, kaj znači JDS, da je to novo ime za liberalno stranko, ki je postavila svoje delo za slovenski narod na brezversko podlagi, ter so se isti zavedli šele, ko so videli, katere osebe imajo na shodu pred seboj. Prehrana je tudi slaba vaba za to stranko, saj je vsem znano, da je poleg narodnosti prehrana ena glavnih točk, za katerih izvršitev so se v novi vladi združile vse stranke. Nabiranje podpisov o priliki delitve živil (sladkorja) tudi ni umestno in se kaj malo sklada s svobodo in prostostjo. Zato tudi taki podpisni obvezni niso. Da ne bomo še dalje selpomislili in da se spoznamo, kličemo somišljenikom V. L. S.: pazite, kaj in komu kaj podpišete; zastopnikom tukajšnje liberalne stranke pa: delajte za svojo stranko odkrito, da vsakemu pojasnete, za kaj gre, in z dopustnimi sredstvi, da se ob zibelki sedaj še neutrujene mlade nove domovine izognemo neljubim in morebitnim osebnostim.

Iz kočevskega okraja. Vložila se je prošnja, da se ribniška sodaja in velikolaška izloči iz okrajnega sodišča v Novem mestu in se prideli dež. sodišču v Ljubljano. To bo za nas velike koristi, ker imamo blizu

in več zveze z Ljubljano kot z Novim mestom. Enako se dela na to, da se občni Draža in Trava izvzameta iz sodnje Kočevje ter se prideli Ribnici. — Da se ustanovi mešč. šola v Ribnici, so dela že v teku. Dela se tudi na to, da se postajališče Lipovec oskrbi z zaprtim in zakur enim postajališčem, dočim je zdaj le nekak pomol odpri na celo stran, ki posebno v burji in snegu prav malo zavetja nudi.

Od Dev. Mar. v Polju. V zadnji številki »Domovine« se znanj dopisnik zaganja v naše Gospodarsko društvo in njegovega predsednika gosp. kaplana. Dopisnik zlobno zavija resnico namenoma, da bi napravil v dobro idočem društvu razdor, a to se mu ne bo posrečilo. Vprašamo, kdaj se je prodajal špeh po 74 K kg, milo 58 K itd.? Glede društvenih pravil povemo dopisniku, da se naj prde vpisati, potem jih dobi tudi on en izvod. Dopisnik, pustite lepo v miru naše društvo in pometajte raje pred svojim pragom, drugače bomo prisiljeni mi vam začeti z brezovno metlo in pri aprovizaciji bomo začeli. Kmetje, delavci, vidite, kako jim je naše društvo tra v peti nekaterim, zato prikopite še ostali, in s tem pokažite, da se ne daste terorizirati. — Kmet-društvenik.

Iz Borovca. Gospod urednik, dovolite nam malo prostorčka. Borovčani smo vsi. Kočevarji, zato, ker spadamo pod Kočevje. Toda kočevsko ne govorimo vsi, da, nad polovico nas je slovenskega jezika, a med temi prav mnogo, ki se po kočevsko še za silo ne moremo pomeniti. Vas Dolnja Briga (Tiefenbach) n. pr. šteje nekako 69 pravih Kočevarjev, pa 125 vaščanov slovenskega rodu. Mislite si, kak dolgčas je za nas, da slišimo le nemško, otroci v šoli, mi v cerkvi. Zato je naše veselje za Jugoslavijo veliko. Toda od svojih soprebivalcev, Kočevarjev sedaj nimamo mru. Pitajo nas z »izdajavci«. O tem se hočemo danes pomeniti. — Mi nismo izdajavci, če smo veseli Jugoslavije. Vi ste naredili premmoge naše rojake za izdajavce, ker ste jih učili sramovati se slovenskega jezika, ker ste jim vtepli v glavo, da je le nemško znati »nobel«, slovenski pa ni za drugo, kot da se pozabi. Tudi cesarja mi nismo izdali, ampak je sam moral podpisati, da nam dá prostost, naj s odločimo kakor hočemo. Kdo more vrani zameriti, če se družu z yrano? S kom se hočemo družiti, če ne s Srbi in Hrvat, ki so z nami enega jezika in enega rodu? — Teško nam je le, da so nam v borovski šoli vtepli v glavo samo nemško. Kaj nam bo sedaj koristilo nemško branje in pisanje, če pa nikjer več veljave nima? Naši mali bodo če srečni, oni se bodo že naučili slovenskega branja in pisanja, ker se bo gotovo v kratkem začela slovenska šola. Ali kaj naj počnemo mi večji? Zato bo pa dobro, da nam pošiljate »Domoljuba«. Z njm se bomo seznanili s pisavo maternega jezika in se začeli zavedati, da smo slovenske matere sinovi.

Koprivnik v Bohinju. Proslava 100 letnice Val. Vodnika, prvega našega dušnega pastirja, se je prav lepo izvršila. Prostor sam je bil ves v zelenju in vencih. Pred lepo okraščno, na slovenski trobojnici visečo sliko pesnikovo so prednašale dekleta v prelepih narodnih nošah njegove pesmi. Zelo lepa je bila skupina »Hirija oživljena«. Obilo smeha je povzročilo šalljivo petje ob spremljevanju citer in kitare pesnice: »Piskrar«. Vse pa so prekosili igralci, vsi, eden kot drugi igre »Nova lara na Koprivniku«. — Prireditve se je morala 9. t. m. ponoviti, ker prvič ni bilo za vse prostora. — Snega nimamo veliko, saninec za vožnjo lesa je posebno izvrsten.

Gospodarski del.

Žitne cene.

V rokah imam javno pismo, ki ga je pisal pred 16 leti V. Till, posestnik in mlinar v Bruku ob Muri na naslov avstrijskega kmetijskega ministra. Naj podam našim čitateljem glavne njegove misli, da premišlujejo, v koliko bi bile primerne

ali neprimerne našim razmeram v Jugoslaviji.

„Moj predlog,“ piše Till, „ima namen, da omogoči kmetovalcem vsikdar tako ceno za žito, da morejo pokriti z njo popolnoma svoje proizvodne stroške, poleg tega pa dosči še primeren zasluzek. Kmet mora biti v svojem letnem računu ali bilanci aktiven, imeti mora več dohodkov nego stroškov, tako da ne more propasti — ako dela dobro in prido.“

Od leta 1881. do konca 19. stoletja so žitne cene padle tako močno, da naši kmetovalci, od katerih so imeli premnogi še tudi zadolžena posestva, niso dobili povrnjenih niti lastnih pridelovalnih stroškov; zato so morali leto za letom prikladati od svojega kapitala, tisoči so obubožali vsako leto in so morali zapustiti domačijo. Vzrok, da so žitne cene tako močno padle, je bil, ker se je svetovna žitna produkcija (pridelovanje) močno povečala, posebno v severni Ameriki, na Ruskem, pa tudi v Indiji in v južni Ameriki in drugod; v teh deželah pride tudi pridelovanje žita mnogo ceneje nego pri nas: zemlja je deloma še deviška in silno rodovitna, delavci po ceni, pridelovanje se vrši marsikje s parnim plugom in drugimi stroji, s katerimi se naša evropska človeška sila ne more meriti. Tudi transportna (prevozna) sredstva, ladje in železnice, so se med tem časom silovito zboljšala in pocenile ter tujim žitom, da so kar preprijavila naše trge.

V. Till je že l. 1877. javno izprevidel in čeno napovedal to padanje cen in opozarjal Evropo, naj ukrene potrebno, da se izogne pogubnim posledicam. A imeli so ga za pretiranega pesimista (črnogledca) in niso ničesar storili v rešitev kmečkega stanu.

Ker plačali naše cene žitu poleg goljufij na borzah v glavnem svetovna trgovina, zato je treba tej sili na vsak način odbiti ost in rešiti domačo državo za vsako ceno te odvisnosti od svetovnega trga.

Sicer je res izrekel nek minister žalostnega spomina (Wekerle) besede: „Žitne cene se morajo vedno ravnati po položaju na svetovnem trgu in kdor se noče obdati s kitajskim zidom, se ne bo mogel upirati temu prepričanju;“ Till pobija resnico tega stavka, —

Vse žito namreč, ki ga pridelal in tudi sama povžije kaka država, ne bi smelo imeti s svetovno zgodovino ničesar opraviti, ne bi smelo biti svetovno-tržno blago; cenitev tega žita je popolnoma interna (notranja) zadeva države. Saj tudi kmet tisto žito, kar ga je sam pridelal in ga porabi v svojem gospodarstvu lahko ceni v svojem knjigovodstvu — če je seveda toliko razborit, da sploh kaj zapisuje in računa! — kakor hoče, brez ozira na tržne cene. Samo ono žito, ki v resnici pride na svetovni trg, je svetovno-tržno blago in samo zanj je odločilna cena svetovnega trga. Zalibog pa so naši narodni gospodarji bili doslej tako kratkovidni in so mislili, da se morajo cene vsakega in vsega žita ravnati po svetovnem trgu, zato tudi niso premišljevali, kako bi rešili in osvobodili našega kmeta te odvisnosti.

Svoj čas so upali zboljšati žitne cene v bivši Avstriji s tem, da so prepovedali žitno terminsko kupčijo, drugič pa s tem, da bi naložili na uvažano žito prav visoko carino.

Till ni prijatelj visoke carine; prvič je v stanu taka carina zagotoviti pridelovalcu samo polno svetovno-tržno ceno, drugič je pa visoka carina nož, ki letos vreže pridelovalca (če je po svetu dobra, doma pa slaba letina), drugič pa konsumenta (vživalca meščana in delavca), kadar je doma dobra letina, svetovne cene pa vendarle visoke, zavoljo slabe letine v inozemstvu. Nezadovoljnost je vedno.

Nekdanji pruski Friderik, ki so mu rekli veliki, je rekel v svoji politični oporoki: Naloga, vredna kralja, je držati v žitnih cenah pravo sredino in smernico med koristimi posestnika in kmeta na eni in med interesi vojaka in tvorniškega delavca, ki morata živeti ob svoji plačji, na drugi strani.

Vojak, ki ga vlada sama naravnost oskrbuje s kruhom, nima nobenega interesa za žitne cene; ta zgled kaže, kako se je dal nekdanji prepad med vojaštvom (ki je dobivalo plačo še v samem denarju) in med kmetom in delavstvom (sploh ljudstvom brez zemlje) izpolniti z modro politiko vlade, naslanjajoče se na sodelovanje ljudstva v zadrugah. Zares, ta naloga je vredna kralja.

Ali bodo naši narodni gospodarja dopustili, da se bo godilo pri nas tako nes pametno z žitom, kot se je godilo v Avstro-Ogrski?

Vsa Jugoslavija bo pridelala precej več žita, nego ga bo povžila doma. Ali naj posnema svojo okorelo prednico, kjer je bila n. pr. l. 1897. v obeh državnih polovicah slaba letina. Kljub temu pa so prodali iz državne graščine Mezőtegyes velike množine izvrstnega žita venkaj v Svico po nizki svetovni ceni; nekaj mesecev pozneje so pa uvažali iz Rusije in Podonavja siabo pšenico za drag denar, počraženo še s carino.

Zakaj vendar ni obdržala graščina žita doma, ko bi se bilo vendar tako lahko prodalo in porabilo tukaj? — Odgovor je zelo preprost. Graščina Mezőhegyes je potrebovala denarja in tudi ni imela prostora za shrambo žita; zato je morala pšenico prodati precej po žetvi in jo odposlati po železnici v tujino. Ustrelila je sicer debelega narodno-gospodarskega kozla, a graščinska uprava sama ni bila temu kriva, ampak neumne razmere v državi.

Na podoben način kakor tej graščini se je godilo in se bo v bodoče zopet — ako tega ne preukrenemo! — našim kmečkim gospodarjem. Vsi bodo potrebovali denarja (sedanja obilica popirja naj nikogar ne vara!) in bodo morali zopet prodajati žito takoj po žetvi. Če se vlada in naši kmetje, združeni v močnih zadrugah, ne bodo nič brigali za žitno vprašanje, ampak prepustili uvoz in izvoz žita popolnoma žitnim trgovcem, potem je samoobsebi umivno, da bodo imeli trgovci v poznem poletju žita kot peska in ker sami ne bodo imeli ne dovolj denarja in skladišč, pa tudi ne in-

teresa (srca) za sigurne (varno) prehrano ljudstva, zato bodo izvažali to žito ven in ga prodali kolikor moči velikim dobičkom; ko pa bo nekaj mesecev nato primanjkovalo žita v Jugoslaviji, bodo zopet žitni trgovci tisti, ki bodo uvažali žito od raznih strani, da ne bo trpelo naše ljudstvo lakote.

Ali bi bilo tako šušmarenje po nekdanjem kopitu pametno narodno gospodarstvo? — Ali bi ne bilo modrejše, da bi se odkupilo takoj po žetvi od kmetov žito, kolikor ga imajo na prodaj in se spravilo na kraje, kjer ga bodo tekom leta gotovo porabili? —

Čisto lahko se da določiti koliko potrebuje kako mesto ali kak drug obrtni kraj žita na leto; ravno tako ni težko določiti, koliko zamore poskrbeti bližnja okolica.

Treba je torej izpeljati »preskrbo« (aprovizacijo) z žitom — a za Boga odpraviti napake, ki smo jih videli in občutili ob vojski in še tudi pozneje! — in šele potem, ko bi bila preskrbljena vsa mesta države s potrebnim žitom za celo leto, bi se utegnil oddati preostanek inozemstvu a zopet ne potom zasebne trgovine, ampak s posredovanjem kmečkega zadrugištva.

Vprašanja cen bi pri taki aprovizaciji ne bilo tako težko rešiti. Jugoslavija bi plačala svojim kmetovalcem tako cen, da bodo mogli kmetje ob njej obstati, popolnoma brez ozira na svetovni trg. Naše domače državne cene ves ostali svet prav nič ne brigajo. Na ta način bi vsi kmetje Jugoslavije ostali sposobni za gospodarstvo, bi lahko prodali odvečno žito in sicer po višji nego svetovni ceni, ki bi pa delavca in meščana vendar nič ne tiščala, kajti zgodovina vseh narodov priča, da shajajo vsi stanovi prav dobro, dokler se kmetu dobro godi. Vedno velja staro pravilo: »Ča, peněz ima kmet, ima ga cel svet.«

Nasproti inozemstvu bi ta način aprovizacije nič ne grešil; vsak tujec bi lahko uvažal žito. Ker bi pa razun vlade ne bilo v deželi nobenih kupcev za žito in bi žitna trgovina sploh prenehala, zato bi tudi uvažanje žita v popolnoma z preskrbljene Jugoslavije odpalo samo od sebe.

Z gornjim načrtom Till ne misli, da bi se morala napraviti velika žitna skladišča, ampak vsako mesto in vsak potreben kraj bi si moral preskrbeti zadostni shrambi, ki bi obsegale vso potrebščino leta. Vzemimo zgled:

Neko mesto ima 20.000 prebivalcev, in ti potrebujejo vsak po 200 kg žita na leto; torej 4.000 meterskih stotov. Na en kubični meter prostora gre 800 kg, zato bi bilo treba skladišč s prostorom 5000 kubičnih metrov. Ze danes je pa v vsakem mestu več dovrh skladišč nego jih je potreba za dvakratno tako množino.

Za izpeljavo tega aprovizijskega sistema bi bilo treba znatnega kapitala; a tega bi ne bilo težko dobiti, ker bi bil na razpolago denar žitnih trgovcev in vse tiste velike vsote, ki jih dajejo banke na razpolago žitni trgovini. Sicer pa nabava kapitala in obresti tukaj ne smejo igrati nobene vloge. Kakor je bila svoje dni od

takojšnje pravilne izpolnitve Faraonovih sanj odvisna rešitev vsega egipčanskega ljudstva, tako gre tudi v našem slučaju za zavarovanje in za ohranitev našega celokupnega jugoslovanskega kmetijstva, s njim vred pa tudi ostalega našega naroda. Pravilna rešitev žitnega vprašanja je naša državna potreba in za tak namen bi ne bila nobena žrtev prevelika.

L. 1873. ni bil samo v rajni Avstriji, ampak tudi na vzhodni obali Amerike grozen gospodarski polom («krah»). Stotisoči ljudi so bili naenkrat brez skorjice kruha; tedaj nenadoma odjekne geslo: «Kvišku, proti zahodu! — in naj leži zapad makari zadaj za peklo, mi moramo skozi. — Kvišku, proti zahodu!» — Izvršitev tega drznega klica je zapečatila propadanje evropskega klica; zakaj nastala so tako orjaška nova posestva za pridelovanje žita da ni misliti, da bi mogel tej konkurenci nasproti nastopiti kedaj evropski kmetovalec z zmagovitim uspehom.

Če je pred vojsko davilo tuje žito naše poljedelstvo, kaj naj potem rečemo šele o tujem tekmovalju žita po vojski. Le pomislite! Anglež je bil pred vojsko samo trgovec in veleobrtnik; med vojsko pa je posvetila vlada največjo pozornost ondotnemu poljedelstvu. Vslad njenega prizadevanja se je dvignil obseg zemlje, posejan s pšenico od 660.000 na celih 1.200.000 hektarov (1 ha je malo manj kot 2 orala ali joha). Bogati Angleži, ki so imeli obširne vrtove, krasne parke (vrtove z lepimi drevjem, cveticami, vodometi, stezami za sprehajanje itd.) in velike loge za rejo divjačine so morali te zemeljske paradize pod vladnim pritiskom preorati in posejati z žitom.

Se hujše se je raztegnilo pridelovanje žita v Ameriki. Tam so vzeli pod lemč obširne poljane in obsejali 9 milijonov oralov s pšenico več kakor pred vojno. Ravno tako je v Kanadi. Iz Avstralije poročajo, da prišelajo tam danes dvakrat več pšenice kakor pred vojno. V Argentini (južna Amerika) kar kurijo s koruzo, ker je niso mogli izvažati ali porabiti sami. Ententne države pridelajo že sedaj okroglo 100 milijonov stotov (kvintalov à 100 kg) žita več kakor pred vojno. Računati moramo z možnostjo, da se bo po vojni, ko se vrne milijonska armada domov, pridelek še bolj zvišal.

Ko bodo odprta vrata na svetovni trg, so torej ni lati, da bi žita primanjkovalo, pač pa nasprotnega: da bodo svetovne cene žita enostavno onemogočile naše žitarstvo in izpodnesle tla kmetijstvu. Zlasti pa še, ako pride Rusija zopet na pravi tir in bo pridelala žita toliko, kakor pred vojsko, tedaj bo imel svet žita več, kakor ga bo potreboval; vslad tega bodo cene še bolj nizke, kakor so bile pred vojno. (Glej »Pogled v novi svet«. Socijalna Matica v Ljubljani.)

Da prevzame država od kmetov žito, kar ga sami ne potrebujejo, da ga jim plača po pešteni ceni in porazdeli vso množino po mestih, o izpeljivosti tega načrta menca ne dvomi nihče, ki je živel zadnja leta. Važno je pa vprašanje, kako naj pride to žito med ljudstvo. V ta namen pred-

laga V. Till »krušni monopol ali samoprodajo«. Po njegovem mnenju bi ta monopol preprečil, da bi stroški za izpremembo žita v kruh ne bili tako visoko kot so bili doslej. Ubili bi torej dve muhi na en mah: Kruh za ljudstvo, ki naj bi se pekel po združnih pekarnah pod kontrolo države bi bil boljši in cenejši, vendar pa bi bila narodna (jugoslovanska) cena žitu bistveno boljša in višja od svetovnih cen.

Pri prodaji moke in pri proizvodnji kruha naj bi se pač država v najširši meri naslonila na ljudsko (kmetijsko in delavsko) organizacijo, ker je bivša Avstrija popolnoma prezrla med vojsko, sebi v pogubo. Naj bi se tudi s početka pokazala precejšnje težave pri izpeljavi tega vprašanja, a vedno moramo obdržati pred očmi velikolepni cilj — ali rešimo kmečki stan in ž njim temelj vseh drugih stanov gotovega poginater tako zavarujemo obstoj mile nam Jugoslavije ali pa se odpovemo sodelovanju pri žitnem vprašanju ter ga prepustimo liberalnemu izkoriščanju in se damo na ta način pohrustati tuji konkurenci.

Tudi razvoja naše obrti in industrije nikari ne pričakujemo v tem, da bi kolikor mogoče kmalu in mnogo izvažali v tujino; iščimo marveč tudi blaginje obrti v notranjosti svoje države. Premožno domače kmetijstvo je največji in najboljši odjemalec za obrtnijo — kmet potrebuje in kupi vse, če le more kupiti. Če pa pusti mo, da nam šira kmetijstvo, potem je tudi industrija izgubljena brez rešitve; kajti slednja je mnogo manj uporna, mnogo bolj občutljiva in leži že po krizi (bolezni) nekaterih mesecev popolnoma na tleh, dočim stoji kmetijstvo tudi po zatiranju daljših let še vedno po koncu.

Svoje predloge sem pojasnil, končava Till ter sem kot star, izkušni mlinar in pek popolnoma prepričan, da se da izpeljati krušni monopol. Z veseljem pa pridim tudi vsakega drugemu predlogu, ako le vodi do istega cilja: — do rešitve kmečkoga stanu, do rešitve države.

Gospodarska obvestila.

g Davčne komisije. Vlada je razpustila vse dosedanje davčne komisije, tako davčne komisije I. stopnje, ki so odmerjale pridobinski in dohodninski davek na sedežih okrajnih glavarstev, kakor tudi obe prizivni davčni komisiji II. stopnje s sedežem v Ljubljani. Namesto prvih komisij vlada za enkrat ni postavila ničesar, temveč je izročila priredbe davka naravnost v roke davčnim oblastem, to pa zato, da davčne oblasti zopet ves ta ustroj urede. Nove davčne komisije I. stopnje bodo zopet izvolene leta 1920. Namesto prizivnih komisij v Ljubljani pa je vlada ustanovila dve novi prizivni komisiji, ki segata v območje vsega slovenskega ozemlja.

g Kmetijski tečaj za invalide. V splošno kmetijski tečaj na kmetijski šoli v Št. Jurju ob juž. žel. na Štajerskem se sprejme

še osem invalidov iz Štajerske. Ta tečaj ima pomen zlasti za tiste, ki hočejo prevzeti kmetije, pa imajo o kmetijstvu že z doma izvestne pojme. Stroške zanje plača komisija za preskrbo vračajočih se vojnikov. Prijaviti se je treba najpozneje do dne 20. t. m. pri ravnateljstvu kmetijske šole v Št. Jurju ob južni žel. Pismenim prijavam naj priloži prilože nastopne izkaze: o invalidnosti kot bivši vojaki in o sedanjem zdravstvenem stanju, o premoženjskih in družinskih razmerah, o domovinski pristojnosti, o poklicu pred vojno in o splošni izobrazbi. — V viničarski in sadjarski tečaj, ki se prične še ta mesec na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu, se sprejme še 7 invalidov, ki imajo zdrave oči in roke in znajo dobro brati in pisati. Tečaj bo trajal do jeseni. Prijave naj se pošiljajo ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. — Stroške za obiskovalce teh tečajev plača komisija za preskrbo vračajočih se vojnikov. Obiskovalci dobe 1 K priboljška na dan. Župni in občinski uradi, kmetijske podružnice in zadruga naj invalide opozore na te tečaje.

Gozdarstvo na Hrvaškem. V Slavoniji in Sremu leži na polju še 80 do 100 tisoč oral turšice nepobrane. V času, ko se skuša z vsemi sredstvi dokazati, da so zaloge žita tako neznatne, pomenja 8000 do 10.000 vagonov turšice, ki propada, veliko izgubo. Razen tega pomenja dejstvo, da turšica še ni pobrana, da dotična polja jeseni niso bila posejana z ozimino in tudi niso pripravljena za jaro setev. Potemtakem moramo računati, da izgubimo letos 8000 do 10.000 vagonov žitnega pridelka. Ako bi dali to množino nam Slovencem, potem bi mogli res imeti, kakor je dr. Brejc dobro pripomnil, »eno streho in eno mizo«. Pa pravijo, da koruze zato ni mogoče pobrati, ker ni delavcev! Proglasite svobodno trgovino, pa bo koruza brez vsakega dvoma v 14 dneh pobrana! Trgovec bo že našel delavce, a ne samo delavce, marveč tudi vagono in premog, da bo koruzo odpravil. In potem dajte svobodno roko tudi producentu, pa bo še to pomlad posejal ta koruzišča. Seveda bo hrvatska vlada dopustila, da bodo zagrebške židovske centrale še nadalje odirale Slovence.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkviio)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3 $\frac{1}{4}$ % brez kakvega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne

Glej inserat!

Kaj mora kmetovalec vedeti o gnojilih?

Kako se raztapljajo posamezna gnojila?

A. Dušičnata gnojila.

Vsa dušičnata gnojila se v vodi rada lope.

B. Fosfornokisla gnojila.

Fosforna kislina, ki je v superfosfatu, je v vodi lahko raztopna.

Fosforna kislina Tomaževe žlindre je talnoraztopna, to se pravi raztapljajo jo že šibke kisline, ki se tvorijo v vsaki zemlji vsled prepelevanja rastlinskih in živalskih ostankov in ki jih izločujejo tudi korenine in talne bakterije. Te kisline v zemlji imajo isto moč kot dva odstotna citronova kislina. Zato plačujemo Tomaževo žlindro po odstotkih fosforne kisline, ki je raztopna v citronovi kislini.

Raztopnost fosforne kisline, ki je v Tomaževi žlindri, se v zemlji ne zmanjša, pač pa se to zgodi pri superfosfatovi fosforni kislini.

C. Kalijeva gnojila.

Kalijeva gnojila se v vodi topé ravno tako kot navadna kuhinjska sol.

Kako pridrži zemlja posamezne redilne snovi?

Fosforno kislino pridrži vse vrste zemlje prav dobro.

O kaliju velja ravno isto.

Solitrovega dušca zemlja ne pridrži, pač pa krepko drži amonijakov dušec; ker se pa ta v zemlji polagoma spremeni v solitrov dušec, ga potem prst tudi le rahlo oklepa nase.

Kdaj trosimo posamezna umetna gnojila?

A. Fosfornokisla gnojila trosiš lahko ob vsakem času, ker ni nobene nevarnosti ganje, da bi se izlužila (izprala iz zemlje).

Tomaževo žlindro raztrosimo po navadi že nekoliko poprej, predno obdelamo zemljo.

Superfosfat spravimo v zemljo šele med obdelovanjem, sicer bi se utegnila vodoraztopna fosforna kislina spremeniti v težkoraztopno kislino.

B. Kalijeva gnojila raztrosimo tudi lahko že dalj časa pred obdelovanjem.

Pri krompirju gnojimo s kajnitom že njegovemu predniku ali pa vsaj nekoliko mesecev pred sajenjem, drugače trpi krompir na svoji dobroti. Ako bi pa radi dali kalijo krompirju ob saditvi, tedaj vzamemo namesto kajnita raje 30- ali 40odstotno kolijevo sol.

Za peso je kajnit boljši nego kalijeva sol.

C. Kadar gnojíš z dušcem, pazi pri posameznih gnojil prav natančno na čas trošnje.

Čilski solitar trosi šele na spomlad, ne pa v jeseni. Rabi ga šele takrat, kadar ga rastline ravno potrebujejo, torej kvečjemu že ob setvi (ne preje), bolje pa storiš, ako ga potrosiš šele par tednov pozneje na mlado strn.

Ako te treba s čilskim solitrom gno-

jiti v večji meri, n. pr. za peso, tedaj je bolje, ako porazdeliš gnojilo na dva obroka, ki sta za več tednov med seboj navskriž.

Žveplenokisli amonijak trosimo praviloma šele na spomlad, vendar pa smemo na ozimino, ki je nismo nič gnojili s hlevskim gnojem, posebno na težki zemlji, potrositi del gnojila že jeseni.

Apneni solitar rabimo na isti način kot čilski solitar.

Z apnenim dušcem gnojimo pri obdelovanju zemlje za setev, in sicer trosimo na dobri zemlji tri do štiri dni, na bolj lahki pa osem dni pred setvijo, če treba v zvezi s Tomaževo žlindro in kajnitom.

Zako spraviš posamezna gnojila v zemljo?

A. Tomaževo žlindro in superfosfat spravi redimo z brano pod zemljo, lahko ju pa potrosiš tudi po vrhu kot naglavno gnojilo.

Pri Tomaževi žlindri posebej pazi na to, da pride v tisto globočino zemlje, kjer se razvije največ korenin. Na lahki, rahli, propustni, topli zemlji v suhi legi moraš tedaj spraviti Tomaževo žlindro globlje v zemljo kot pa na težkem, nepropustnem, mrzlem svetu v vlažnih legah, kjer se razvijejo rastlinske korenine bliže pri vrhu.

B. Kajnit in kalijeve soli navadno podbramamo.

C. Čilski solitar in apneni solitar uporabljamo skoraj vedno kot naglavno gnojilo, to se pravi, trosimo ju na že rastoče rastline.

Žveplenokisli amonijak in apneni dušec takoj po trošenju zabranamo ali zakopljemo; rabimo ju pa lahko tudi kot naglavno gnojilo.

Gvano moramo vselej pōbramati.

Kateremu gnojilu kaže po okoliščinah dati prednost, da nadomestimo redilne snovi?

A. Fosfornata gnojila.

Tomaževi žlindri gre na splošno prednost zato:

1. Ker stane 1 kg fosforne kisline v Tomaževi žlindri manj nego v drugih fosforovih gnojilih;

2. ker ima Tomaževa žlindra do polovice svoje teže apna v sebi; za to preskrbuje, ako jo redno uporabljamo, našo zemljo obenem s potrebnim apnom;

3. ker učinkuje Tomaževa žlindra dalje časa, da več let zaporedoma, ako smo dovolj močno pognojili z njo;

4. ker trosimo Tomaževo žlindro ob vsakem času z enako dobrim uspehom, dočim je superfosfat najbolje spraviti v zemljo ob setvi.

B. Kalijeva gnojila.

Na težki zemlji gre kalijevim solem vedno prednost pred kajnitom, ki napravlja v zemlji premočno skorjo; na lahki zemlji pa rabiš z uspehom kajnit.

C. Dušičnata gnojila.

Ako potrebuješ dušičnato gnojilo, ki naj takoj pokaže svoj učinek, potem izberi čilski solitar ali apneni solitar.

Ako želiš dušičnato gnojilo, ki naj deluje nekoliko počasneje, zato pa tudi dalje časa, tedaj vzemi raje žveplenokisli amonijak ali pa apneni dušec. Na zelo peščenem svetu daj apnenemu dušču in amonijaku vselej prednost pred čilskim in apnenim solitrom.

Koliko kilogramov posameznih gnojil gre na 1 hektar?

A. Tomaževe žlindre potresaj po različni zemlji in njene zagvajenosti vsem našim rastlinam na hektar po 500 do 1200 kilogramov.

Fosforne kisline daj zemlji toliko več, čim bolj težka je zemlja.

B. Kalijevih gnojil dajmo poprečno na hektar: za peso 800 kajnita, za krompir 200 kg 40odstotne kalijeve soli ali pa 600 kg kajnita predsadežu; za žita in krm-ske rastline 500 do 1000 kg kajnita ali pa temu odgovarjajočo množino 20-, 30- ali 40odstotne kalijeve soli.

Kalija trosi toliko več, čim lažja je zemlja.

C. Čilskega solitra, žveplenokislega amonijaka ali apnenega dušca daj poprečno na 1 ha: za peso 200—300 kg, za krompir 200 kg, za oves 200 kg, za pšenico 150 kg, za rž 100 kg.

Ako gnojíš z apnenim solitrom, potem povišaj te množine za približno eno desetino.

Pri katerih gnojilih je treba posebne previdnosti?

Čilski in apneni solitar sta za živali strupena. Zato ne spiraj izpraznjenih vreč od čilskega solitra ali sodcev od apnenega solitra nikdar v koritih za napajanje ali krmljenje živine.

Kadar trosiš apneni dušec, ti priporočam, da nosiš varnostne naočnike in rokavice, posebno če je vetrovno. Dobro je tudi natreti nepokrite telesne dele, obraz, vrat in roke z vazelino ali oljem. Jedko apno potem ne prodre tako globoko v kožo, tudi potem lažje opereš nesnago s toplo vodo.

Listek

Junakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ...

(Dalje.)

»Nočem prisluškovati,« je z vitko roko odbijajoč odvrnil Henrik. »Prisluškujejo lopotvi... Kaj me brigajo njihovi plesi. Se nikdar nisem bil v katoliški cerkvi in tudi nikdar ne pojdem, kakor ne maram pogledati kočnice.«

»V vojnih časih vohun ni lopov, lahko je junak,« je nekoliko nejevoljno odgovoril oče. »Koščenice imenuješ njih cerkve, to je dobro rečeno. Njihove molitnice so ravno tako okužene kakor ves njihov nauk.«

Tedaj je nekdo spodaj močno potrkal na hišna vrata. Hendel je stopil k oknu ter je zaklical doli: »Kdo je?« Nihče mu ni odgovoril; znotraj pri vratih je zarobljala veriga in se je razila luč v črno temo pred hišo. Skozi vrata je smuknila senca, in sedaj se je nekaj plazilo in lezlo po stopnicah gori.

»Se hudiča in smrt mi spuste noter,« se je hudoval Hendel. »Dal sem podreti utrdbe okoli hiše ter sem mesto njih zasadil drevesa, to je bilo takrat, ko je semkaj prišla tvoja mati... sedaj mi je žal, da sem to storil... Stavim, da me prihaja kaka papeška sova prost, naj ne zaprem te kužne cerkvene luknje. Pohere naj sel.«

Sedaj so se previdno odprla vrata in v blede svetlobi sveče se je prikazal obris moža v praznični obleki protestantovskega učitelja.

»Kern, vi tukaj?« je začuden vprašal Hendel, ki je na spoštljivi prisilec poklon le nalahno priklimal z glavo. Mladi Hendel je meril z očmi meniha odpadnika od glave do nog in ni niti trenil s trepalnicami. Fej te bodil Česa ta išče tukaj?

»Plemeniti in milostivi gospodje, oprostite mojo nadležnost,« je rekel Kern, čigar sicer brezbarvena lica so bila močno pordečela. »Pa kaj sem hotel, skrajna nevarnost je; papežniki, predvsem pa Albert, spravljajo Štajer v smrtno nevarnost.«

»Torej vendar!« je rekel stari Hendel svojemu sinu. Mladi mož se je ravno pripravljaj na odhod, sedaj pa je odložil klobuk ter je sicer brez najmanjšega znamenja prijaznosti, vendar pa poln pozornosti stopil tik pred Kernom ter mu je rekel: »Kakšna je nevarnost, menda niso prazne babje čenče?«

Kern je govoril s pritenjenim glasom, neprestano se okoli oziraje, če kdo ne prisluškuje. »Bil sem v farni cerkvi, najmilostljivejši gospod. Tvegal sem svoje življenje ter sem šel tja, ker sem slišal, da bo Albert govoril ljudem. Gospodje!« je hripavo vzkliznil odpadnik, »zaničevan mož sem, to vem, vse me prezira. — Pa naj me kdo pozdravlja ali ne, naj me sujejo z nogami, zadnji in najslabši v Štajru pa je nisem. Nihče drugi razen mene si ni upal v ta levji brlog, kjer je ta meniški psovač streljal na vaju, gospoda, svoje zastupljene pšče.«

»Kratko, kratko,« ga je trdo prekinil sodnik Hendel, »nimam časa.«

»Tako,« je nadaljeval Kern, »moj strogi in mili dobitnik in varih mesta Štajra! Albert je držal v rokah kelih, ki ga papežniki imenujejo Najsvetejše, ter je s strupenim jezikom kljub vaši prepovedi hujškal ljudstvo, naj gre za kužno procesijo v kraj kuge — v Veng.«

»Človek, je tš res?« je hripavo vprašal sodnik; grozno kakor daljni grom žuga njegov glas. Mirno je stal poleg njega njegov sin ter je tehtal meč. Ta psovač Albert pač zasluži ostrino tega meča, pri sveti Krvi božji!

»Gospod, kaj bi mi hasnilo,« je rekel Kern, »če bi v tako nevarnem trenutku nalagal svojega in mesta Štajra največjega dobitnika?«

»So se li ljudje javili za to opičjo procesijo in koliko? Kdaj odrinejo?« je trdo vpraševal sodnik.

»Kolikor sem videl, se je oglasilo okoli sto moških in žensk. Posebno je med ljudmi letala okoli in je Albertu pritrjevala z gibčnim jezikom pivska nimfa iz Vizerfelda, Stefana Svrtner.«

»Ona iz Vizerfelda, o!« je vzkliznil sin, »ta strupeni jezik pozna tudi jaz. Ne bomo prižigali luči... Ta torej je tolmačila Alberta pobožnim vernikom? To je pa res moralo biti čudovito lepo.«

»Kdaj gredo v Veng?« je kratko vprašal Hendel.

»Jutri zjutraj ob solničnem vzhodu. Pa ne pojdejo iz Štajra, niti iz Garstena, toliko so že zvit. Zbrali se bodo v Fraizingu, odkoder odrinejo proti Vengu.«

»Bo-li štajerdorška cundra tudi šla z nji-

mi?« je vprašal mladi Hendel ter z rokami, ki so se mrzlično tresle, grabil za meč.

»Seveda pojde. Vodila bo ženske,« je odvrnil Kern.

Nastala je tišina, v kateri je bilo slišati samo šumljanje dreves in pa tožeh ženski glas, ki je klical skozi sobe sem: »Joahim! — Li ne prideš? — Joahim!«

»Ste gotovi?« je vprašal Hendel ovaduha, »Ste li morda izsledili še druge zarote?«

Kern je zanikal z glavo.

»Lahko torej odidete.«

Kern se je obotavljal.

»Skoraj gotovo bi rad denarja,« je rekel očetu mladi Hendel z glasom, iz katerega je zvenelo zaničevanje do Judeža.

»Ne, gospod!« je rekel Kern. »Storil sem to, da vsaj nekoliko povrnem dobrote, katere sem prejel, obenem pa tudi, da se maščujem za vse hudo, kar sem trpel!« Pri teh besedah je pobledel in se je spatil gubasti odpadnikov obraz, da je bil kakor meniška spaka, kakor jih slikajo stari slikarji v dnu peklenskega brezdnata kot utelešenje zanemarjenih milosti.

Odpadnik je nadaljeval:

»Laznjiva rimska cerkev me je, dolter sem ji bil v strahu, mučila in trapila. Zato se bom odslej zanaprej boril zoper njo vse svoje žive dni, da se nad njo maščujem. Vidva, gospoda, lahko pohodita to črno golazen, ker imata moč in denar; jaz sem ubog, zato vama morem samo pomagati, da uničimo golazen, kadar prilize iz svojih brlogov.«

»Še kaj?« vprašuje Hendel ovaduha, ki ni razumel, da ga sodnik odslavlja.

»Da, prosim, da Alberta zadene kazen tudi zato, ker je žalil moj soprogo.«

Bledi obraz menihov postane rdeč kakor kuhan rak, in v hipu se mali, suhi možičel postavi tik pred širokoplečnega orjaškega korenjaka, da se je zdelo, da hoče majhen hudiček splezati na velikega Kristofa.

»Na trgu jo je javno pred vsem ljudstvom imenoval vlačugo,« nadaljuje Kern, ki se je ves tresel od jeze. »Li naj to ostane brez kazni? ... Vseled sramote je moja žena dobila napad, in upanje, ki ga je imela, da postane mati, je splavalo po vodi... zdravnik zahteva 30 goldinarjev... kje naj jih vzameva midva uboga reveža.«

Sodnik Hendel ni črnil besede; šel je k pisalni mizi ter je odprl predal, v katerem se je blesketalo srebro in zlato. Iz bleščedečega se predala je vzel trideset goldinarjev in jih je naštel v odpadnikovo roko, ki je bila nekdanj maziljena, ter je rekel:

»Tukaj imate denar za zdravnika, sedaj pa pojdite!«

Mož je zajeceljal »Gratias-hvala!« in je tiho odšel kakor po lisičjih tacah.

»Koliko ljudi je rekel, da pojde za procesijo?« je Hendel vprašal svojega sina. »Misli se mi kar pode in mešajo po glavi.«

»Sto ljudi,« je ponovil sodnik Hendel, »kljubuje moji prepovedi, ki sem jo dal, da rešim Štajer. O ti nevaležno ljudstvo! Ze šest mesecev delam in trpim samo za Štajer. Vse sem žrtvoval temu mestu, za katero bi daroval svojo srčno kri... Sedaj pa prihaja sto ljudi, res so papežniki, pa vendar Štajeroi, da teptajo z nogami moje zapovedi, da mi zatrosijo kugo v mesto... To je zahvala!«

Zdelo se je, da se hoče možka jezati, klj v njem kipele, nakrat utopiti v žalosti. Š prsti si je tiščal oči in je votlo in žalostno ponovil: »To je zahvala!«

Iz njegove žalosti pa je švigal satanski plamen, ki je s strašno silo vnel srce njegovega otroka, v katerem počivata angel in tiger. Že v tretjič je ta mračni dan oče vzbudil tigra v sinu.

»Gospod, mladi Hendel je stopil predenj ter ga je prijel za roko. »Tukaj sem, samo zapovejte, kaj naj storim? Li naj postrelim celo lopovsko procesijo, še to uro to storim.«

»Hvala ti, Henrik,« je odvrnil oče, ki je krepko stisnil vročo sinovo roko ter je vprl svoj pogled v široko odprte sinove oči.

»Ti si kri od moje krvi!« je nadaljeval, medtem pa mu je s svojo roko gladil roko — »toda ne pustim jih postreljati brez sodbe... Naj se izvrši nad njimi pravična sodba. Ta človek je rekel, da se bodo zbirali v Frai-

zingu... Henrik, reši čast svojega očeta, ki jo skrunita na pol nori menih in gostilniška vlačuga, ter pojdi s svojo kompanijo do Danbaha, kjer se skrivi v gozdu in čakaj do jutra, dokler ne vidiš, da prihajajo bandera in križi!«

Mladi Hendel je divje sopihal in je vzkliznil: »Torej jim pojdemo nasproti mesto 3 banderi z meči in puškami in — Bog se jim usmili!«

»Kadar torej pridejo,« je mirno rekel oče ki še vedno ni izpustil sinove roke, »jim za prite cesto, vzemite jim njih malike ter jih pošljite nazaj v Štajer — če zagrabijo za orožje pa zagrabite še vi, in če mora teči kri, pa na teče; ti pa primi Alberta in tisto vlačugo, — tisto vlačugo, ki me je zasmehovala na das moje izločitve in odstihmal neprestano v Štajerdorlvi hujška in ruje zoper mene — ta dva pripelji vklejnena v mestno hišo, kjer vas bom z mestnimi svetovalci pričakoval že za rana zjutraj.«

»Gospod, bom, oba vam pripeljem,« in Henrik je dvignil svojo v pest stisnjeno roko, ki jo je iztrgal iz očetovih rok; iz javnih oči se mu bliska smrt.

»In če se bodo branili, s krvjo zapišem v te spake vašo kužno postavo.«

Pisano je gledal kakor modras ter je izdrl svoj meč.

»Pa ta je pretop in preneroden. Prinesem drugega, več jih imam zgoraj. Potem bom odjahal.«

Odhitel je jak in vitek kakor panter in poln mladostne moči. Kmalu se je vrnil z mečem, ki se je bliskal v svetlobi sveč.

»Tega vzamem: najlepši je, kar jih imam in najpriročnejši. Imel sem ga opasanega, ko je bil cesar tu. Krvi še ni pil, pa naj jutri prejme krst krvi. Da bi le prišli s kosami in sekirami. O da bi bila le ona cundra možki, pa bi ji porinil to ostrino v hinavsko srce zato, ker je vas žalila.«

»Pokaži ga! — Da, to je savojski meč, ki ti ga je iz Geneve poslal tvoj stari oče. Res, krasno delo,« je rekel oče.

»In sukaj ga bom, kakor se spodobi krvi, ki teče po mojih žilah,« je odvrnil Henrik.

Zadovoljno gleda oče krvoločnega sina, ki naj postane strah in groza za papežnike. Li naj mu brani? Ne, pri sveti Krvi, prav takega je treba Štajru... dolgo smo odlašali, sedaj bije ura, da se bije boj za življenje in smrt.

Zunaj so skovikali čuki in sove, in mrtvaškobledi obraz lune se je skrjal za oblaki.

Kakor preplašen ptiček se je oglasil droban glasek, v beli srajčici je stala Hendelnova hčerka na pragu. Prišla je po očeta, brez katerega ne more zagati mati. Ravno je hotela reči: Papa, pridi, mamica lepo pros, toda beseda ji je zastala v drobnem vratcu, tako se je prestrašila, ko je zagledala pri očetu v svetlobi sveč velikega brata s potegnjenim mečem, s črnim, temnim obrazom.

»Henrik!« je prestrašeno zaklicala. »Kaj delaš tu? Boš li koga umoril?« Začela je grenko ihteti.

»Zdi se, da je naša mala tu? Kaj hoče?« je rekel oče, ne da bi se obrnil. Veliki brat pa je odložil svoj meč, je šel k lokajoči se deklici ter ji je smejoč se rekel: »Kaj pa je?«

Ihtela je naprej ter je skrivala svojo glavo v rokavec: po očeta je prišla, mamica ne more spati, pa se tako boji. Henrik jo je vzel v naročje ter rekel: »Biza, biza.« Potem jo je nesel k očetu rekoč: »Mala gospica pros, da bi gospod šli spat.« Deklica se je privila k njemu, pritisnila je svoj belordeči obrazek na njegovo lice, ki je bilo zarjavelo kakor lepa slonovina.

»Henrik, bojim se. Ne mori ljudi s svojim mečem.«

»Tebe že ne, punčika. Nabadal bom nanj strupene krote,« jo je tolažil Henrik.

»Pojdi, miška, Henrik ima sedaj opraviti,« je rekel oče, ki je vzel deklico iz bratovega naročja ter jo je postavil na tla.

»Ha, ha, čas je, opravil bom,« je vzkliznil mladi Hendel, prepasal si je meč ter je očetu stisnil roko.

»Jutri zjutraj ob šestih vam pripeljem to zalego živo ali — mrtvo!«

Visoko so sveče vzplamenele, ko je jezno, ponosno in odločno korakal iz sobe. Na stopnicah so odmevali njegovi krepki koraki in

sedaj, čuj, v tiho noč se razlega, peketanje kopit njegovega žrebca.

»Pojdi k mamici, deklica!« je rekel Henšel — »povej ji, da takoj pridem.«

Mraza tresoč se je dete stopicalo proč, oče pa je ugasnil sveče, za trenutek je poslušal peketanje, ki se je izgubljalo v temno noč, potem pa je z mogočnim korakom šel v svojo spalnico.

Njegova žena je ležala tu in se je jokala. Safir, ki naj jo varuje kuge, ji na zlati nitki vsi si na vratu, v rokah pa drži stekleničico s kisom. Ko je vstopil, se je dvignila in je bila lepa kakor dan, ki ga otemnjuje pajčolan. Vzkljnila je: »O pridi že vendar, z žalostjo sem te pričakovala.«

»Da, sedaj sem opravil, kar sem moral,« je globoko dihnil. »Žena, štajerski papežniki so gadjia zalega. Za ves trud mi trgajo srce... Človek bi obupal nad človeštvom... toda, Helena, smejim se jim, imam sina, za katerega me lahko zavidajo vsi cesarji tega sveta.«

»Samo sina?« se je treslo iznad blazin. »Nikogar drugega? Kaj pa jaz in moje dete?«

»Seveda! Že vem. Ti si pač moja lepa žena. Toda moj sin je moja čast, moj ponos, moje življenje. Ukrotil mi bo kužno sodrigo, potem lahko brez skrbi spiva.«

Odstranil si je trdi flamski ovrtnik, ki ga je vržel proč, z razprostrtimi rokami je stopil k postelji ter je pritisnil na svoje srce rožnato lepoto, ki se mu je v solzah nasproti smehljala.

(Dalje.)

To in ono.

Vojni dobički nevtralecev. Bajse so vsote, ki so jih nevtralcji med vojno zaslužili z ladjevjen. Zato vsled podmorske vojne lahko nekaj časa počivajo.

Človeške žrtve v vojski V Napoleonovih vojskah, ki so trajale skupaj 25 let, je zginilo dva in ena desetina ljudi življenje. Na dan povprečno 235 mož. L. 1870-1871 je umrlo 184.000 ljudi v vojski, na dan 875. V rusko-japonski vojski 160.000 vojakov, na dan 292. V svetovni vojni je do julija 1917 umrlo štiri in tri petine milijona vojakov, na dan 6336 mož.

Listnica uredništva.

A. P. Vaše vprašanje smo poslali na merodajno mesto. Ko pride odgovor, Vam sporočimo.

Se mič: Prepozno.

Dalje opozarjamo gg. dopisnike, naj bodo dopisi kratki, ker je sicer nevarnost, da radi pomankanja prostora ne pridejo na vrsto. Od nekdaj smo dobili dopis, da naj pošljemo poleg »Domoljuba« vedno tudi povečevalno steklo. Imate prav! Toda mi smo se odločili za manjši tisk, da spravimo več v list. Sedaj pa smo zopet začeli z velikimi črkami. Nam je to prav, zakaj bravci bodete laže brali, za nas pa je tisk z večjimi črkami nekoliko cenejši, ker nas itak že vsak celoleten »Domoljub« stane 9 K 88 vin., dasi jih se nam plačuje povprečno le po 9 K. Sedaj pa zračunajte, koliko imamo »dobička« pri 40 tisoč naročnikih. Pomagati mora Tiskovno društvo.

Dopisov brez polnega podpisa, ki pa velja seveda samo za uredništvo, ne priobčujemo.

Nove knjige.

Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik svojemu narodu. Zbirka iz njegovih književnih del. Priredil dr. Ivan Pregelj. Letos obhajamo stoletnico, odkar je umrl naš prvi pesnik, Valentin Vodnik. V proslavitev njegovega imena in njegovih del je izdala krščansko-socialna zveza knjižico z gorenjim naslovom. V drobnem delcu je kratek pesnikov življenjepis in njegove najboljše pesmi in pripovedni spisi. Knjižico mora imeti vsako naše izobraževalno

društvo in jo tudi vsem drugim najtopleje priporočamo. Stane 1 K 50 vin. in se naroča v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani.

Gospodinjstvo. Spis. S. M. Lidv. Purgaj. Za naše gospodinjine in dekleta neobhodno potrebna knjiga. Kako vse drugače je v družini, kjer se pozna večja in izučena roka ukaželjne gospodinjel in tako temeljito gospodinjstvo izobrazbo ti nudi ta druga izdaja »Gospodinjstva«. Obravnava o vsem, kar je treba znati večji gospodinjini: O obleki, stanovanju, razsvetljavi, kurjavi, kuhanju, mlekarstvu, vrtnarstvu, perutničarstvu, knjigovodstvu, vzgoji, zdravstvu. Knjiga obsega 296 strani in stane trdo vezana 12 K. Naroča se v »Jugoslovanski (Katoliški) tiskarni« v Ljubljani.

Izjava.

Jaz Neža Hren iz Dol. Križal, preklíčem s tem žaljiva očitana, izrečena o Veroniki in Amaliji Mrvar iz Mal. Roberc 5, »pri Farazinku«, češ, da ste moje vino kradli itd, kar obžalujem s tem in se jima zahvaljujem, da ste odstopili od tožbe pod U 6/19.

ZUZEMBERK, dne 31. januarja 1919.

Hren Neža, l. r.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vjudno naznanjam, da imam v zalogi še sledeče blago: sukno za moške obleke od 75 do 150 K, h'čevine 130 cm široko od 45 do 55 K, razno pisano in belo platno, zelo močno predvojno blago za sravce, predpasnike in vsakdanje obleke od 20 do 25 K meter. Sukanec, najboljšje vrste 400 m od 7-50 do 8 K. Vzorci se zaradi sedanjih razmer ne morejo pošiljati. Vaš naj se potrudite osebno pogledati. Se priporoča Ivanka Praprotnik, 998 Sv. Petra cesta 29, Ljubljana.

Avtomatična past

za podgane K 7-50, za miš, iz pločevine najboljšje izvirne K 11-50 love brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikakoli sledi in se same sorot nastavijo.

— Past za sárke »Rapid« vstane na tisoče ščurkov v eni noči, po K 8-80. — Izborno delujoči lovilec za muhe »Nova« komad K 5-20. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zabavnice. Pošljite se po povzetek: Poština K 1-20. Izvozna tvrtka TINTNER, Dunaj III, Neulinggasse 11.

Sušilnice za sadje in sočivje

kompletne opreme za tovarne marmelade in konzerv. FRIDERIK ROTPER & Co. Dunaj IV.

Prava FRANCK-ova cikorija

se zamenja za živila oziroma jajca. Osvald Dobeč, LJUBLJANA, Mart'nova cesta št. 15.

Kupim Bukova drva, suha v polenih, en meter vsa o množino; dolega, zdrava; kostanjov les od 10 cm debeline in en meter dolžine naprej, dalje vsake vrste rezanega in tesanega smrekovega lesa. Ponudbe takoj na naslov Anton Reschitz, trgovina s lesom, Ljubljana. Pisarna: Dvorni trg št. 1, II.

POZOR!

A, rama tako dolgo, kakor je blago v zalogi! Zimsko blago, kakor n. pr.: moške nogavice, zapestnice, zimske čepice, pase (Leibbinden), ženski jopiči in volneni otročji jopiči so s posebnim nižjem cenam, za oddati.

Eksportna hiša »Luna«, Maribor št. 73.

Pozor! Vskakovrstne Pozor!
ZOBOTREBCE
kupuje še vedno v vsaki množini in po najvišji dnevni cenl Ivan Andolišek, Rašica 40, pošta Velike Lašca. 548

Izvrjene

rajonske in krajevne zastopnike

ki so dobro vpeljani pri gostilničarjih, kavarnah in trgovcih, sprejme prvovrstna tovarna likerjev in sadnih sokov. Obširne ponudbe s referencami pod Konzum 854 na upravništvu »Domoljuba«.

Okrožne in krajevne zastopnike,

ki so dobro vpeljani pri tovarnah za likerje soda vode, vinskih veletržcih, drožistih lekarjih, trgovinah s kolonijalnimi, delkatesnim blagom in parfumi, tovarnah kanditov itd, išče renomirana tovarna eteričnih oljnatih izdelkov, eterja, esenc, rastlinskih izvlečkov, barv in parfumov. 855

Podrobne ponudbe s referencami pod Uveden 855 na upravo Domoljuba.

2 učenca

za kovaški obrt sprejme takoj Mihael Hromec, kovaški mojster, Sneberje p. D. M. Polje. 1016

Vojno posojilo AUSTRIJSKE LIRE IN RUMUNJSKI DENAR

kupuje Zavarovalna agentura v Ljubljani, Mestni trg št. 25 (nasproti rotovža).

Hlapec za župnišče

na deželi se išče, star 18 do 50 let. Naslov pove upr. Domoljuba pod 1025, ako znamka za odgovor.

Mlatilnice gepeljne, čistilni-ke, slamoreznice

kupite najceneje in najboljše vrste pri Josipu Osolin-u v Laskem trgu 1027

Kupim vsako množino lepe trtega

prediva

Ponudbe ustmeno ali pismeno s ceno in vzorcem je poslati na Ivan N. Adamič, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31 1028

ANTON KOVAČIČ

tovarna pečl in študi nikov, Vlc 14
in Marije Terezije cesta št. 6

priporoča zalogo krušnih pečl in plošče za šteditnike ter vseh vrst sobne pečl, od najpreprostejšje do najfinejšje vrste. Sprejemam tudi vložitev stene v kopalne sobe s emajliranimi ploščicami kakor tudi za šteditnike. 950

Mekaj tisoč železnih obročev

za sede ima naprodaj tvrdka
ZABRET & KOMP. V BRITOFU PRI KRANJU.

Sedlarski pomočnik in učenc

ne sprejmeta pri I. Kralj, sedlar v železnikih, Gorenjsko.

Vino, motno, porjavelo in sploh vsako vinski bolezen popravim.

Prosi se vzorce prinesiti ali poslati
P. SKERBIC-u Ljubljana, Ambrožev trg 3, II.

Pozor! slamoreznic

trpežne konstrukcije v raznih izpeljavah je došlo. Vsako, ki potrebuje slamoreznic, naj si jo pride takoj kupiti ker je povpraševanje za iste zelo veliko. — V zalogi so tudi 275 (6)

osakorsni drugi stroji.
Fr. Bitti, zaloga rolnjarskih strojev, Ljubljana, Martinova cesta 2

Čevlji
iz izbornega, — močnega — kravjega usnja z nakovanimi lesenimi podplati, zelo trpežni; velikost 30-34 35-39 40-46 39-40 34-35 39-40

Visoki damski čevlji iz blaga z usnjatimi obšivi in usnji, podplati. Cena 69 K. Pošilja po povzetju B. Gottried, banalji, Wiedner Gürtel 58, od. 62. Razprodajatelj primeren pošlji.

Kočijo ali košese, enovprežno, ako mogoče, s konjsko opremo vred, felim kupiti. Mestn denarja dam tudi lahko sol, kavo, sukanec ali petrole. Cenj, ponudbe pod šifro kočija sprejema uprava Domoljuba.

Uspeh zagotovljen.

Zoper izpadanje las

uporabljate le svetlozno, brezovo maslo HAAROLOID ki deluje hitro in gotovo. Najbolje maslo za lase, ki se od zdravnikov toplo priporočeno in 100-krat prei kušeno.

Niskega izpadanja las, nobenih lusk na glavi, nobene srbečice, nobene praskanosti, lomljenja in cepčenja, amok samo lep, bujni, svilenomehki in gosti lasje. „Haaroloid“ utrži in ozdravi lasišče in podeli NOVO RAST. Tisočl so mu hvaležni za svoje lepe, bujne lase. Kjer odpovedo že vsi sredstva, deluje „Haaroloid“ čudovito, Neštevilna zahvalna pisma so na vpogled. Steklenica z navodilom za gojenje la 7 K. Velika steklenica K 12.80.

Stročki za poštno posebi, Pošilja po povzetju brez navodil vsebine. Parfumerija „Zum Lloydhof“ Dunaj II/5 Praterstrasse 12 — I.

Pozor trgovci!

Več tisoč kg jako fine kolemaže (šmir za vozove) v zavojčkih po pol, 1 in 5 kg in več stotisoč škatlic vazelina in lična (biksa) škatlice v različni velikosti, dalje zelo veliko zalogo žebijev vsake velikosti, kakor tudi Igano žico (drat) št. 12 do 18 po zelo nizki ceni ima v zalogi J. MENART, trgovec, Domžale, Gorenjsko. 550

Turške srečke! — Važno!

Svoječasni p. n. naročniki turških srečk, ki so prenehali ali ki hočejo prenehati z mesečnimi vplačili, naj v svrhu povračila vplačanih zneskov nemudoma vpošljejo zadevne prodajne listine in potrdila o vplačanih zneskih na naslov:

Glavno zastopstvo srečkovega oddelka Češke industrijske banke v Pragi, Ljubljana, Frančevo nabrožje 1.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 5—, za podgane in miši K 5—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za ščurke 5 K; porebno močna tinktura za stenice 5 K; uničevalec moljev K 7—; prašek proti mrčesom 2 in 4 K; tinktura proti osem pri hudeh 3 K; masilo za uši pri živali 2 K; prašek za uši v obleki in perilu K 2—; tinktura za bolbe pri pseh K 1'50; tinktura proti mrčesu na sadiju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 3—. — Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 1, Petrinjska ulica 3.

Ženske lase

rezane in mešane kupaje v vsaki množini po najvišji ceni Matija Podkrajšek hrivec, Ljubljana, Sv. Petra cesta 32.

Cementna strašna opaka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki Ivan Jelačin, Ljubljana Emonska cesta 2. 4792

!! Dobro naložite svoj denar, če kupite gospodarski stroj !!

Za vsak stroj II se jamči II

Priporočam izvrstne obračalne in navadne železne pluge, brane, slamoreznice, mlatičnice, gepije, čistilnice in kotle za kuhanje krme.

Izvozno dovoljenje preskrbi tovarna sama!

Tvrdka je slovenska in dopisuje slovensko!

Zahtevajte cenik!

Kdor neče, da se mu žito vmeije, naj si takoj nabavi moj izborni - ročni mlin - znamke „Davor“. Mlin izmelje na uro približno 10 kg žita; pošlje se po pošti proti plačilu v naprej ali pa po povzetju in stane s poštnino in zavojnico, postavljen na vsako pošto na Kranjskem, samo 170— kron

Tovarna gospodarskih strojev D. Stucin, Dunaj, XVIII. Bez. Köhnergasse 4.

Zastoni

dobi vsak na željo mo-
cenik o zlatini, srebrni-
nin in podstih. Viscine
po K 40, 55, 55, in
višje. Dobre harmonike
K 40, 60, 80 - dvo-
vrstne danajske harmo-
nike K 120, 180, trivrstne
K 300, 400 in višje. Za-
mens dovoljena ali de-
nar neza. Pošilja po
povzetju ali predplačilu
razpošilj. Jan Konrad,
Brno 1991, Češko.

Krema za britje najboljša ka-
vost rablja-
va brez vode, 1 porcelanasti
lonček 6 K, 1 ducat 60 K.

Milo za britje pristno, najbolj-
še vrste, 1 kosa
3 K, 1 kg 30 K. — Pošilja
se prob naprejši pošiljati denarja
M. Jünker, ekaporina trgovina,
Zagreb 1, Petrinjska 3 III., Slav.

Pristno TUaletno MILO
dno daseče komad 100 gr
3 kosi K 13, 12 kos. K 96, -
24 kos. K 92, -

Pristne daseče sahe **PRAJNO MILO**
za so K 22, - , pri večjem
naročilu popust.
Pošilja proti predplačilu
M. Jünker, izvozna trgovina
Zagreb 1, Petrinjska 3. -
Hrvatsko.

Krmila manjka!

Zato se uporabljajo nadomestna sredstva za
krmila. Da to krmo živina, perutnina dobro
prebavi! in popolnoma izkoristi, naj se pri-
meša 2 krat na teden krmi. ena pest polna
„Mastin“ to je dr. pl. Trnkóczy-a redilni prasek.
Paket velja 3 K, 5 paketov 15 K poš-
tine prosto. 5 paketov zadostuje za 3 mesece
za enega vola, kravo ali prašiča, da se zreu.
Dobiva se pri vsakem trgovcu.

Glavna zaloga: **lekarna Trnkóczy**
zraven rotovža v Ljubljani.
Mastin je bil odkovan z najvišjimi kolajnami
na razstavih: na Dunaju, v Parizu, Londonu in
Rimu.
Na tisoče kmetovalcev hvale in rabi „Mastin“.

Srbečico, lišaje
odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir.
zakonito rajamčeno „Skaboform“ ma-
zilo“. Popolnoma brez duha, ne maže.
Poskusni lonček K 4- veliki K 6-
porcija za rodbino K 15- . Zaloga za
Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem
jelenu, Ljubljana, Martijn trg. 1520**
Parite na varstveno znamko „Skaboform“!

**Zarezno cementno
strešno opeko**
najbolj trpežne vrste lahko dobite pri
Antonu Tršan, Kranj na farovski loki.

Popolno belo platno
morete dobiti v uporabo našega izbornega luga
PERŠKA ZA PLATNO. Velik približek in malo
truda pri pranju. 1 zavoj 150 gramov K 1, - , 250
gramov K 1,50, 450 gramov K 2,50.
Najmanj se more naročiti 10 zavojov!
Pri naročilu 5 kg popusti! Razpošilja se po pov-
zetju. Prodralci debe popust.
Zagreb 1, Petrinjska
Zavod za izvoz **M. Jünker, 3 III.** Telefon 23-27.

SEVER
309(10) Ako rabite
vrtna ali poljska **semena,**
Trgovina s semeni pišite po cenovnik.
SEVER & COMP., LJUBLJANA

Zobotrebce
okroglo rezane, potem ploščnato rezane (fino
brušene) kupuje po najboljši ceni tvrdka Ant.
Krisper, Ljubljana, Mesni trg. 271 (10)

**Kuverte s firmo,
pisma,
račune itd.**
Izvršuje natančno
po naročilu
**Katoliška
tiskarna
v Ljubljani.**

164 (15)

Sl. 50. AKORDEON v naj-
boljši izdelavi. Čeno se na-
kajajo po sliki. Zabeležite
veliki čenik v več nego 1000
slikami brezplačno.
E. Luna, Maribor št. 73.

**Pravo žolto
domače milo za pranje**
1 kg K 10, - . Pri naročilu enega zabojčka okoli
3 1/2 kg K 35, - franko. Pošilja po povzetju zavod
za eksport **M. Jünker, Zagreb št. 1, Petr. njska 3.**
Znaročilom se prosí poslati tudi polovico zneska.

Čevlje in opanke
vsake vrste si lahko sam nabije (tumpul) če si naroči
SMEV
železni last
(kopito)
za ceno od K 11, - postavno tovarna. Pošilja po
poštnem povzetju
SMEV, tvornica strojeva, Bjelovar

LJUDSKA POSOJILNICA
v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6
obrestuje hranilne vloge po čistih
3 1/4 %
Ljudska posojilnica v Ljubljani je
največja slovenska posojilnica in je
imela koncem leta 1918 nad 43 mi-
lijonov kron vlog in nad 1 milijon
enstotisoč kron rezervnih zakladov.
Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

**Največja izbera ur,
zlatnine,
srebrnine**
svetovnoznana
razpošiljalnica
H. SUTTNER 935
samo v Ljubljani št. 1